

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKI DAGBLADET

Kolmapäeval, 10. jaanuaril 1973

Nr. 2 (3790)

15. aastakäik

Garantiipalgad KÕIKIDELE TÖÖTUTELE

Alates 1. jaanuarist 1974 kehtestub üldine töökindlustus, mis tähendab seda, et kõikidele töötlejatele antakse garantiipalk. Selle suurus on praegu veel teadmata, kuid uurimiskomisjon on alal paninud ette 27 krooni päevas. Oletatavasti aga kujuneb põhikaitse suuremaks, kuna vahepeal on etukallidus tõusnud jne.

Garantiipalk tööpuiduse korral kujuneb teiseks suureks reformiks, mille valitsuspartei esitab lähemal ajal riigipäeva propositsioonis. Esimene neist on teatavasti hambaharavikindlustus, mis maksab umbes 450 miljonit krooni aastas.

Töökindlustus koos garantiipalkadega tugineb tõenäoliselt niinimetatud KSA-uurimusele, mille kohaselt riik annab toetusi sularahaga iga mõeldava tööpuiduse korral. Ettepanek esitati 1971, kuid jäi seisma selle tõttu,

et vajalikud ressurssid puudusid.

Ettepanek näeb ette paremat kaitset nendele, kes juba on tööpuiduse vastu kindlustatud, peale selle kergendatakse sissepääsu ja sellega kaasnevaid tingimusi uutele ning lõpuks antakse põhikaitse isikutele, kes on tulemas tööturule — näiteks noortele ja kodus töötavatele naistele.

Arvestuste kohaselt maksab uus garantiipalkade reform pool miljarдит krooni aastas. Tõenäoliselt maksustatakse väljaantavaid summasid.

Aleksis Rannit 1973 a. Visnapuu LAUREAAT

NE WYORK (EPL) — Henrik Visnapuu nimeline kirjandusauhind, mis igal aastal välja kuulutatakse kirjaniku sünnipäeval, 2. jaanuaril, anti kirjaniku mälestuse loodud kirjandusliku fondi žürii poolt luuletajale Aleksis Rannitile, kes tõltab praegu õppejõuna USA-s Yale'i ülikoolis ja kel peale luuleloomingu on suuri teinud ka eesti kirjanduse ja kultuuri tutvustamisel maailmatoorimil.

Auhinna määramisel tulid kaalumisele ilukirjanduslikud teosed, mis on ilmunud ajavahemikus 1. okt. 1971 kuni 31. sept. 1972.

Zhürise kuulused: mag. Mall Järna, dr. Alfred Kurlents, dr. Viktor Kõrvessaar, kirjandusloolane Eli Sirg ja mag. Asta Willmann.

Zhürii motiveeris oma otsust järgmiselt:

"Aleksis Rannit, kes oma loomingu on üha järjekindlamalt pühendanud luuletehnilise vormitaju oskuse poole, väljeldes omapärast vaimusega kirgastatud luulet ja klassilist kvantiteerivat värsimõõtu, pakub oma viimase koguga "Sõrmus" selle luuleliigi kvintessentsi. Rannit on

oma luules murdnud välja igasugusest regionaalsusest, tungides inimhinge sügavustesse. Ta luule siseruum on avar ja hõlmab kogu inimkonna tunde- ja tunnetuskaalat. Tema elu abstraktsioonide maailm ei ole kirjeldav, vaid keskendatud. Tema värsikaamera haarab fookusse ühe teatud elu- või täidemomendi koos selle värv, rütm ja tunnetusega, andes sellest kindlase vormi siltud piteri. Ranniti värsivorm on kindlate kujundite puhas, sirgejooneline ja mõtelsulgev mõiste, mis on oma täiusse saavutanud "Sõrmuses". Iga lõpuni viimistletud mõtteid selles kogus haarab oma sisukuse, vaimuse ning vormi- ja rütmikindlusega. "Sõrmus" kätkeb tosin Ranniti hoolikalt selekteeritud väljussõnake poeemi, mida seob nende filosoofilis-eleegilise ühtsus, teatud sügavalt meeleolu, mediteeriv sisetoon ja helisev sõnakujundiline heit.

Ranniti vormipüha luule, ta vaimuse ja tühelise taju kirgastus, on eesti luules ainulaadseks ilminguks. See on poeedi loominguatootlus avav ja lahtimõistetav värsilooming, milles on kütkestavat ilutunnetust ja koitvat sõnamaagiat".

**EESTI MAJA
WALLING. 34-1**
Tel. 114777 (majavanem)
218134 (perenaine)

Rootsi ajaleht: DIKTATUURIDEL KERGE HÄVITADA INIMESI

Uueaasta päeval ilmunud pühadelehtede seas pööras erilist tähelepanu ajaleht "Pressextra" pealkirja all "Diktatuuridel kerge hävitada inimesi" ja milles meenutatakse, et Viinamias käib küsimus mitte ainult sõja ja kannatuste viimilise kohta, vaid sügavamaks põhjuseks on püie peale sundida Põhja-Vietnami diktatuurirežiimi ka Lõuna-Vietnamile. Demonstrandid on unustanud lähedase ajaloo ega aimagi, et nad kommunistlike diktatuurirežiimi kaudu võitlevad ühtlasi nute kannatuste loomiseks inimestele, kes selle režiimi alla satuvad. Seda tõendab lähem ajalugu. "On põhjust meenutada vaid mõningaid okupeeritud riike, millesid asuvad vaid mõned miilid meie oma rannikust", ütles leht lugedes üles Eesti, Läti ja Leedu.

Ajaleht jätkab:

— Sotsiaaldemokraatlik valitsus ja erakond peaminister Olof Palme eesotsas annavad oma tugeva ja otsekohase toetuse kommunistlikele diktatuurirežiimile Põhja-Vietnamis.

Rootsi oli ka esimene riik, kes otseskohe tunnustas N. Lõdu vallutust Eestis, Lätis ja Leedus. Pärast seda on rootsi valitsus väinunud selle rõhutamise ja vägivalla kohta, mis on tabanud inimesi nendes meie naabermaades.

Juhtub midagi Aafrikas ja Lõuna-Ameerikas, siis esineb rootsi valitsus kui demokraatia ja rahu valvur, kirjutab ajaleht ja toob arvustid N. Lõdu inimestehävitusest möödunud 30 aasta jooksul ja toob arvustid Balti rahvaste raskete kaotuste kohta. Märgitakse, et Rootsis on palju põgenikke, kes võivad jutustada, mis nendes maades on toimunud. "Pressextra" lisab, et samal ajal tuleb teatada Lõuna-Vietnamist, et põhjast tulnud

väed tarvitavad vallutatud aladel sama terroritaktikat.

Tuletatakse eriti meelde Eesti saatust: eesti rahvas pidi elama ikestuses seitsesajaandit, viimati läbi elades vene tsaride venestust, mis aga ei suutnud takistada eesti rahva vabaduspuudluse võitu a. 1918 iseseisvuse saavutamisega samal ajal Soomega.

— Mittekallaletungi leping Hitleri ja Stalini vahel aga otsustas Eesti saatuse. Algas süstemaatiline terrori-

kampaania eesmärgiga hävitada kõik poliitilisi juhte ja inimesi keskestel positsioonidel, kes ei sobinud uutele võimudele. 62.000 on põgenenud ja 22.000 on neist tulnud Rootsi, pääsdes küüditamisest Siberisse, kirjutab ajaleht, kirjeldades seejärel küüditamisaktioone, mis tabasid vene kommunistide poolt okupeeritud Eestit. Samuti antakse pilt küüditamistest venelaste "sisserännust" Baltimaade etnilise ilme muutumiseks Jarg. ltk. 8.

KORD tuleb taastada

Rootsi valitsus otsustas möödunud nädalal seada ametisse parlamentaarse komisjoni ülesandega teha ettepanekuid konkreetseteks sammudeks üldise korra parandamiseks ja kuritegevuse piiramiseks. Nende ettepanekute kohaselt astub valitsus siis vajalikke samme juba kevadel.

Pressikonverentsil, kus peaminister Olof Palme ja kohtuminister Lennart Geijer seletusi andsid, rõhutati, et olukord on muutunud suurliinades selliseks, et on hädavajalik tarvitusele võtta samme korra ja seaduslikkuse taastamiseks ühiskonnas. Direktiivide komisjoni tegevuseks näevad ette peale avaliku korra ka posti- ja pangaröövide, ärritööde ning pornograafiliste klubide tegevuse küsimused. (Vt. juhtikirja lk. 2.)

Stockholmi külastas Uus-Meremaal elunev võimlemispedagoog Emmi Tökke-Belwood, kes oli tegev juba kodumaal võimlemisliikumises kui ka eesti võimlemise käiklaskmisel Rootsis koos Ernst Idlaga. (Foto: Lepper)

Emmi Tökkest Uus-Meremaa 'võimlemise ema'

Kaheksakümend viis aastat tagasi lahkus Rootsist iseseisvusajast tuntud võimlemispedagoog Emmi Tökke, kelle nimi on seotud ka eesti võimlemise lausekehtimisega Rootsis Ernst Idla lähema abilisena. Nüüd on Emmi Tökke-Belwood, kes lahkumisel abiellus Uus-Meremaa kehakatsvuspetsija ja sporditreeneri Bellwoodiga, jälle tagasi Rootsis, et külastada oma vanu võimlemiskaaslast ja sõpru.

Temast on vahepeal saanud Uus-Meremaa "võimlemise ema", nagu teda kohapeal nimetatakse, selles maa naisvõimlemise üleshitaja ja maailmaareenile viija. Seekordne reis on õieti ametireis — Emmi Tökke-Belwood viibib Bulgaarias Varna linnas Mustamere ääres korraldatud rahvusvahelisel moodus naisvõimlemise nn. gymnastique moderne seminaris moodus naisvõimlemise treenerite ja kohtunikele.

Emmi Tökke-Belwood esindab sageli Uus-Meremaa rahvusvahelist võimlemisüritustel ja võistlustel. Vaatamata, et ta oma algatustega on vahepeal suutnud üles ehitada võimlemisliikumise, mis on tasemelt üks parimaid Briti imperiumi riikides ja tähtselt muu maailma tasemel, on just tema esimene võimlemisklubi "Gymnos" jäänud liikumise keskpunktiks ja sealt tulevad maa parimad eluviivõimlejad ja rühmad.

Elades Aucklandis, kus on umbes 100 eestlast, ei ole ta kontakti eestlusega hetkekski kaotanud, kuid kuna

sealseil eestlastel on vähe noori, siis ei ole tema võimlemisrühmades eestlasi, välja arvatud tema oma tütar, kes on kuulanud eliti. Emmi Tökke-Belwood juhib tähelepanu asjaolu, et eestlased mängivad praegu läänemaailma võimlemisliikumises üsnagi olulist rolli. Vta. intervjuu teisel.

EP-film Scalas

Eesti Päevade värviilmide ettekannet koos Kanada televisiooni poolt vändatud värviilmiga Esle 72 on korduseendendusena Stockholmis Scala teatris 13. jaan. kl. 12.30.

Scala on Eesti Majas, Walling. 34. Pääsmed saadaval Eesti Kultuuri Koondeis, tel. 113116. Kohad nummerdatud. Ülejäänud pääsmed Eesti Maja seltskondlikes ruumides teisel korral teatritund enne etenduse algust.

1973 a. Visnapuu-laureaat
ALEKSIS RANNIT

EPL 10. jaanuaril 1973

KAITSE KODANIKULE

1973. aasta on valimisaja. Seda on märgata ka sellest aktiivsusest, mida valitsus on osutanud aastavahtel: vana aasta lõpul tuli teade uuest hambaravikindlustusest, uue aasta esimestel päevadel teatati tööstuskindlustuse kavast ja samasugust tulu ka — tõelise üllatusena — otsus kiire korras kokku kutsuda parlamentaarne komisjon korra ja seaduslike parandamiseks, üllatusena selle tõttu, et opositsiooni vastavad esildised on pörkunud kurtidele kõrvadele ja faktilise vajaduse eitamisele. Võib uskuda, et see hoiak on olnud tingitud vasa-käärmuslaste väsimatust propagandast, et "kord ja seaduslikkust" on midagi reaktiooniarst, kui mitte otse fashistlikku.

Kuid ometi — valitsus on valimisajast nähtavasti valusamalt tunnud eriti vanemate inimeste, eeskätt pensionäride survet, kes teatavasti on sageli valitsuscrakonna häälatajad, kuid nüüd kurdavad, et nende liikumisvabadus on piiratud kartusest õhtuti ja mõnikord päevalgi avalikele platsidele, tunnelaudadele ja mujale, kuhu koguneb ligiste, narkootikuid jne.

Ja siis on kõigele statistilise kuritegevuse vähenemisest vaatamata muutunud regulaarseks igapäevase teate panga-, posti- ja äärröövidest ning kallalõngidest inimestele. Mõeldud aasta oli röövide ulatusel nii rekordiline, et Rootsi tööstis maailmastatistika esimeste hulka, vähe oli päevi, mil massmööduid ei teatanud röövlite uutest bravuurtegevustest ja nende saakidest mõnest tuhandest kuni mõne saja tuhande kroonini.

Uue aasta esimestel päevadel teatas Bromma postipriikord postikontorite varasemast sürgisemist 1973-dal aastal, kuna priikonnas just tööaja ja posti sulgemisaja vahel on toimunud enamik postirööve, mis näitas, et röövid halvendavad üha rohkem ka avalikku teenindamist. Poliisid oma vähest ressurssidega on olnud võimetu midagi ära tegema ja tavalised kodanikud ei ole sageli ennast vaevalt ki pistiröömadest, vargustest jne, politseiasutuste informeerimisega, kuna ei loodeta süüdlaste tabamist ja kuna alati ei ole vaja politseistunnist kindlustussuhtedagi. Olukord, mis omakorda on "vähenenud" kuritegevust vähemalt statistikas.

Kui nüüd asi on läinud üsnagi kaugele, siis peab küsima, miks abinõudega nii kaua viivitati. Vajadus politseivõimu tugevdamiseks eriti linnades on olnud pakiline, kuid ressurss selleks ei ole antud küllaldaselt määral. Sest raske on ette kujutada, et parlamentaarne komisjonigi muud oskab esimese abinõuna ära teha kui suurendada korralvõtte ühtsust. Seda ei saa enam keegi tembeldata "reaktsionäärseks", kuna valitsus saab nüüd oma selja taha kogu parlamentaarne skaala (vähemalt demokraatlikud erakonnad).

Kõik on valitsuse hilinenud abinõusid tervitanud ja raske oleks midagi muud ette kujutada, sest kodanikud vajavad ja ootavad normaalsena korra ja seaduslikkuse juhileesadmist. Siin peab meelde tulema, et probleemid ei ole kaugeltki mitte spetsiaalset "rootsi probleemid", sest kuritegevusega on hädas ka teised tööstusmaad, kus aga sammud korra katteks on olnud efektiivsemad, kuigi mitte ka alati küllalased.

Selle pärast peab küsima, millised on parlamentaarne komisjoni töö resultaadid, mis ilmnevad alles siis, kui need rakendatakse: kas jatkuvad need kodanike kaitse kindlustamiseks? Senistel kogemustel on üha tugevnev humaansus roimariite suhtes olnud piduravaks faktuseks. Nüüd vähemalt püütakse eraldada parandamatuid reisivivite juhuhoiaristest, s.o. sikkusid lammutamisest, mis on võibolla parem tee ka humaniseerimise õigustamisel.

Valitsus oma direktiivides komisjonile annab mõista, et vägivaldsede kuritegevuse osas on mõeldav karistuste teravdamine ja politseiliste abinõude efektiiviseerimine (seadus on muide lubatud alaealiste eemaldamine kohtadest, kus esineb huligaansust, millist sätet aga tegelikult ei ole kasutatud, kuigi vähemalt üks osa korralgedusest hõlmab ka alaealiste jõuke).

Omaette probleemina esineb viimaste aastate jooksul hülgeldimenoisid saanud pornograafia-probleem, mille kohta saab ütelda ainult seda, et probleem on tekkinud ametivõimude endi teadlikust järeleandmisest vasakäärmuslike "vabaduse" nõuetele, s.t. olemasolevaid piiravaid seadusi on rakendatud üha vabameisemalt nii politseivõimu kui kohtute poolt ja seda ilmselt kõrgemalt direktiividel.

Kuna pornograafia praeguses kultuurilises on juba oma rolli ära mänginud ja vastava kauba pakkumisele on raske enam midagi uut välja mõelda — ka sadism ja ebainormalsused on ammendatud — siis tundub, et ühiskond on porrist hakanud väsimä ja see on julgustanud ka esimestele aktsioonidele kombusevastaste väljapanekute osas. Raskemaks probleemiks on kujunenud n.n. "porrikulid" ja "seksiateljeed", mis sageli endast kujutavad tavalisi lõbumaju, kuigi need siin maal seadusega on keelatud.

Pealegi selliseid, kus areneb ka igasugune kuritegevus. Nii on valitsus nüüd leidnud ka selles punktis vajalikku olevat vahele astuda ja vastavaid ettepanekuid peab ka siin esitama parlamentaarne komisjon.

"Kord ja seaduslikkust" on seega saanud riigivõimu enda parooliks kõige demokraatlikum korras. See on terve nähe, sest ühiskond ja kodanik vajavad kaitset ja saliselt, et seda kaitset ei kuritarvitataks inimeste vastu.

KLA

POOLITUS

Vietnami rahuläbirääkimiste kõvimaks pähklik on tulevase Vietnami küsimus. Kommunistslik pool, kes mujal on võidelnud poolituse eest, näit. Saksamaal ja Koreas, on seekord kaljukindlal joonel, et mingit poolitust ei tohi olla, kuigi selles omal ajal juba Genfis kokku lepit (nagu selgub tussati tookord lääneriike, kuna vietnamikeelses tekstis kõneldakse "isoonist", läänerekestes versioonides aga "riigist"), vastavalt lääneriikele taotlustele). Põhjuseks on muudigi väljajavade pärast USA lahkumist kogu Indochiina kommunistlikuks muutmises. Et seda raskemaks teha, nõuab USA Hanoiit Saigoni tunnustamist.

Olgu asjad Vietnamis kuidas on, kuid probleem ulatub ka siia Rootsi, kus suure aragusega nõuti Saksamaa poolituse tunnustamist kui "realiteeti", kuid kus praegu sama intensiivselt aksepteeritakse "realiteeti" nime all idee, et Vietnam peab jääma üheks terviklikuks riigiks kommunistliku režiimil all. Saadik on teatavasti ammu juba Hanoiis ja vahekorrad läänusaaga külmutatud. Ebalogika ei ole üna-päeva seiskohaldes aga midagi isearaliku, eriti kui küsimuses on ainult ühe poole poliitilise kaasa aitamine.

VÄLISKOMMENTAAR

UNO NÄITELAVALT

Vahetult enne viimaste jõulupühade tulekut lõpetas Liitunud Rahvaste Organisatsioonil täiskogu oma 27. istungjärgu. Seljatakse jahi niisama palju aastaid, millele jooksul maailmaorganisatsioon liikmesriikide arv oli kasvanud ligemale kolmekordsele, nende koostöö aga muutunud vastavalt keerukamaks. Kuhu niivisi on jõutud, seda iseloomustab väga kujukalt täiskogu ajalõppunud istungjärg.

See osutus paigaltammumiseks, kus polnud võimalik lahendada tähtsamaid poliitilisi probleeme, kuigi valdus oli palju ja tihti kasutatud valjut hääli ja teravaid sõnu.

Tegemist on ilmselt lühila pikemat aega kestnud arengus: UNO poliitiline tähtsus langeb pidevalt, kuna tema võime lahendada valduskiisimusi on järjest kahanenud. See tõrkas kõige selgemini silma, kui täiskogu tuli arutamisele sügisese päevakorra tulipunkti tšunusn probleem, nimelt võitlus terrorismi vastu rahvusvahelises elus.

Teatavasti oli UNO peasekretär Waldheim ise see, kes võttis küsimuse üles kohe pärast verist draamat Olimpiat mängude ajal Münchenis ja kui kõigil oli veel hästi meeles inimeste massiline tapmine Tel Avivil lennuväljal. Kurjategijateks olid ikka ja jälle araabia palestinaist jõud, kuid asjaarutamisel UNO täiskogus ei puudunud kuigi palju sellest, et kogu küsimus oleks kavevi alla pandud.

Tõukejõudu selleks andsid eeskätt araabia riigid, kes nähtavasti kardisid, et UNO aktsioon võiks neile tuua kahju. Araabia maade abstruktsioonipoliitika ühineus aga ka paljud afrika riigid, kes omakorda kardisid, et maailmaorganisatsiooni resolutsioonideks võiks kahjustada mitmesugused vabadusliikumised nende kontinendil.

UNO näitelava telgitagustes toimunud läbirääkimistel tehti mitmeid katseid kompromissi leidmiseks lahkusnevate resolutsioonikavade va-

hel, aga tagajärjetult. Läks ainult korda ära hoida, et küsimus maailmaorganisatsiooni päevakorrast koopis ei kadunud. Seda aitas saavutada täiskogu poolt lõpuks tehtud otsus moodustada suurem komisjon ülesandega uurida terrorismi probleemi lähemalt ja anda sellest aru UNO peasekretärele nõnda, et asi tuleks küsimus uuesti arutamisele 1973 sügisel.

Suure rahvusvahelise tähendusega probleeminiisugune edasilükamine tõendab isendast, et maailmaorganisatsioon pole võimeline astuma konkreetsed sammud terrorismi ohjeldamiseks rahvusvahelises elus.

Toise tähtsana probleemina on UNO päevakorrast pikemat aega püsinud Lähis-Ida konflikti lahendamise. Täiskogu 27. istungjärgu ei suutnud siingi edasi jõuda, kuigi avaldati kaks resolutsiooni. Ühes puudutati konflikti ainult üldiselt, teises aga Israeli poolt okupeeritud piirkondade valitsemist, nagu seda näeb UNO "eriline uurimiskomisjon" oma aruandes.

Täiendatud komisjon, mida UNO reeglipäraselt ametisse nimetati ja mis niisama reeglipäraselt koosseob Israelele vaenuliste riikide esindajatest, ei saa loomulikult ära erapoole-tu. Objektiveerivad teised riigid keelduvad komisjoni tööst osa võtmast, kuna ülesandele iseloom ei võimalda tõesti erapoolete riikide seisukohas kokku leppida, mispärast Israeli on UNO erikomisjoni tänaseni boikoteerinud.

Sellest nähtub, et UNO täiskogu suhtumine Israeli on põhiliselt negatiivne. Sisuliselt on Lähis-Ida konflikti pealegi ühtedalt seotud terrorismi levikuga viimastel aastatel. Terroristide avali küllistamine araabia riikides teeb tegelikult võimatuks poliitilise ja psühholoogilise lähenemise poole vahel Lähis-Idas. Kõneleb selle poolt, et terroriaktsioonid Münchenis ja mujal olid ette võetud sihiga ära hoida seda, mida nn. palestina vabadusvõitlejad peavad kõige suuremaks ähvarduseks oma poliitilisele — nimelt rahulisi kontakte Israeli ja araabia maade vahel Egiptusega seoslas.

Kui see oli terroristide eesmärgiks, siis on seda tegelikult ka saavutatud. Saavutatud pealegi UNO täiskogu kaasabiga teatud määral, nagu ilmnes tema saatmusest (eha kiirelt lõpu terrorismile rahvusvahelises elus).

Kui UNO poliitiline jõud on niivõisi jõudnud ummikusse, siis on tema väljajavade mõnevõrra paremad mitmesugustel muudel aladel, eriti miljöohaldamises osas. Neil aladel on maailmaorganisatsiooni 132 liikmesriigi nähtavasti kergem kokku leppida kui poliitilistes küsimustes.

A. K.

Stockholmi lasteaja start Eesti Majas

Stockholmi Eesti Lasteade alustab oma kevadist tegevust esmaspäeval 15. jaanuaril 1973. kell 9.00 Eesti Majas, Wallingatan 34, 5 tr. Kuni 5. veebruarini toimub tegevus endiselt kella 9.00–12.00-ni.

Alates esmaspäevast 5. veebruarist võetakse kasutusse uuest lasteajana n. m. Eesti Majas Wallingatan 32, 1 tr. Samaaegselt muutub lasteade viietunniseks iga päev kella 8.30–12.30-ni. Lastele serveeritakse ka iga päev sooja toitu.

Palume kõiki uusi asijavilisi peatselt pöörduda informatsiooni saamiseks ja laste ülesandamiseks lasteaja juhataja poole: Erna Klemmer, Ryttagatan 12, 171 36. Sõna, tel: 730 16 77.

Laupäevane lasteade töötab aga endiselt edasi kolmetunnisena kella

10.00–13.00-ni algusega laupäeval 19. jaanuaril, kuid ka Eesti Majas.

Lasteaja juhatus korraldab lastevanemate koosviibimise uutes lasteajana ruumides esmaspäeval 29. jaanuaril 1973 kell 18.30, Wallingatan 32, 1 tr. kus tutvustatakse uusi ruume ja informeeritakse tulevase tegevusest. Palume tungivalt kõikide lastevanemate osavõttu sellest üritusest.

Tegevuse läinemisel oleks lastel vaja veel ühte kasvatajat või praktikanti või abistat kaks päeva nädalas. Vastavalt isikut palume pöörduda ka lasteaja juhataja poole.

ERF uus esinduskogu

Eesti Rahvusfondi Valimistoimkond kinnitas nüüd toimunud ERF-valimiste tulemused ja uue esinduskogu koosseisu. Alingsäsi, Balmäsi, Eskilstuna, Göteborgi, Jönköping-Norrköpingi, Kumla, Lund, Malmö, Stockholm, Södertälje ja Uppsala priikonnades esitati kandidaate sama palju kui valida tuleb, mistõttu valimisjuhendi alusel nende piirkondade kandidaadid kuuluvad kõik Esinduskogusse.

Alingsäsi valimisjaoskond: Junkham, Martin, Kotkas, Kaarel.
Börstini valimisjaoskond: Spirka, Karl.
Eskilstuna valimisjaoskond: Esken, Väino, Järvepp, Kustav, Ojasaun, Johannes, Selli, Philipp.

Göteborgi valimisjaoskond: Harjula, Evald, Laks, Harri, Laussen, Helgi, Odraks, Emil, Peet, Gerhard, Saarse, Juhan, Soomägi, Evald, Süti, Jaan, Taur, August.

Jönköping-Norrköpingi valimisjaoskond: Mägi, Arvo, Randes, Arvid.
Kumla valimisjaoskond: Paal, Aiek-sander.

Lund valimisjaoskond: Mathiesen, Olev, Pöhl, Eha.
Malmö valimisjaoskond: Koern, Villem, Meier, Egon, Tanni, Richard.

Stockholmi valimisjaoskond: Aule, Olaf, Eliaser, Elga, Ericsson, Muusa, Härm, Harri, Horm, Arvo, Jalakas, Rudolf, Kaasik, Renate, Kiidla, August, Kiisk, Harri, Kint, Tõnis, Koit, Jakob, Kohh, Henn, Krepp, Endel, Kuutma, Rudolf, Käsper, Rein, Kää-

rik, Kaljo, Künnapas, Teodor, Laid, Leonid, Lemberg, Adelaide, Martinson, Andrek, Mester, Monika, Mäelo, Bernhard, Mänd, Vello, Nurk, Harald, Nurmiste, Sulev, Palm, Volde-mar, Parre, Madis, Paljek, Ivar, Penno, Enno, Pärl, Ago, Randmeis, Ivan, Renning, Anatol, Ristikivi, Karl, Rumma, Endel, Tausa, Arved, Saluste, Vidrik, Schönberg, Leena, Tagel, Mart, Tarmet, Rein, Tender, Erik, Terras, Aleksander, Umbila, Sonda, Ungerson, Johan, Vaher, Ilmar.

Södertälje valimisjaoskond: Somp, Herman.

Uppsala valimisjaoskond: Kivimäe, Arnold, Mägi, Artur, Vaidmaa, Kalju.

V. Jauram suri Eestis

Kodumaalt saadud teate kohaselt on Tartus hiljuti surnud isegi vanas Eestis hästi tuntud advokaat Villem Jauram. Kuni kõrge vanaduseeni oli ta Tartus mitme ettevõtte juriskonsult. V. J. oli kirglik jahimees, teda huvitasid ka male ja sport, eriti vabamäng. Akadeemiliselt oli ta EÜS ühenduse liige.

B. M.

EESTI PÄEVALEHT

Eestniska Dagbladet

Peatoimetaja Juhani Kokia
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi MoorToimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm I
Telefon T 84 46Toimetaja Eskilstuna Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
31 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0
Kulutusarvete postigiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 158:-
Termin (4 kuud) kr. 57:-
Kuu kr. 16:-Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS ABTrükkija: Eskilstuna-Kurirens
Tryckeri AB Eskilstuna 1973

Teised lehed

SATELLIITSUSE-TEOORIA
JA OKUPANDID

Seoses dr. Rein Taagepera poolt mõnda aega lanseeritud ideega, et eestlaste paguluses peaksid võitlema mitte Eesti vabaduse vaid satelliitide seisundi saavutamiseks (dr. Taagepera avaldas julgeolekukonverentsi puhul vastava ingliskeelse uurimuse), konstateerib Toronto "Vaba Eestlane", et idee on väljapaatetu, kuna okupatsioonivõimude avaldused on samavõrra kindlalt satelliitsuse kui üldse eesti rahva iseseisvuse vastu:

"Satelliitide teoreetikutel oleks väga kasulik lugeda okupeeritud Eesti ühe suurema võimumehe Eesti ülemnõukogu presiidiumi esimehe Venemaa eestlase Artur Vaderi äsjailmunud raamatut "Vennalikud liidus", us muude küsimuste kõrval puudutatakse ka rahvuskuksimusi ja Eestimaa Kommunistliku partei võitlust Eesti liitumiseks Venemaa külge. A. Vader kirjutab "Rahva Hääles" ilmunud retsensiooni kohaselt, et eesti bolshevike esimeseks nõudmiseks oktoobrirevolutsiooni ajal ja pärast revolutsiooni rahvuskuksimuse alal oli kindel liit Venemaa töötava rahvaga. Raamatus viidatakse Eesti kommunistide 1918. aasta 5. jaanuari üleskutsele "Eesti töörahvale", milles kinnitatakse, et "mitte Venemaast lahku lömine, vaid kõige lähem ja vennaliskem liit Venemaa töörahvaga on selle vastu meie lipukiri. Töörahva revolutsioon on meid sidunud Venemaa töörahvaga." Sellest nähtub, et eesti kommunistid ei taotlenud juba sel ajal iseseisva kommunistliku riigi moodustamist ning see põhimõte on jäänud nende programmis kehtima seni ajani.

On huvitav, kuidas okupeeritud Eesti praegused võimumehed esotas A. Vaderiga suhtuvad meie rahvusprobleemi. A. Vader oma raamatus käsitleb eesti "sotsialistlikku" rahvast kui nõukogude rahva organilist koostisosa. Presiidiumi esimehe raamatu kohaselt on minevikku jäänud selline inimene, kes peab oma kodumaaks kogu ääretut nõukogude maad.

Need tsitaadid ei vaja lähemaid kommentaare, kuna need selgitavad meie sõnaselgelt, milline on praegune N. Eesti ja nende Moskva pere-meeste mõtlemisviis Eesti ja eesti rahva suhtes. Selle mõtlemisviisi jaoks lähemalt tutvunema ka satelliitriigist unistajad, kellel oleks aeg hakata Eesti tuleviku probleemidele kainemalt mõtlema."

Tass: Briti
allveelaev
Sognefjordis

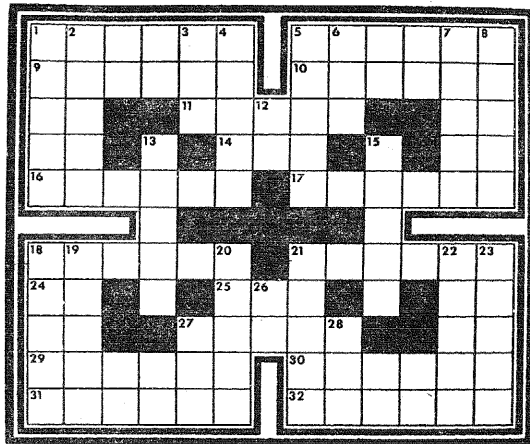
KOPENHAAGEN — Teatavasti viibis hiljuti Norras Sognefjordis alapärane allveelaev, mis ekspertiide hinnangul kuulus venelastele. Norralased kartsid ilmselt venelastega diplomaatilisi sekeldusi ning võimaldasid allveelaeva fjordist välja merele põgeneda. Venelased püüdsid esialgu kogu lugu naeruvääristada, kuid nüüd tuleb Tass välja omapoolse teooriaga, seletades, et kogu lugu olevat NATO riikide lavastus.

Sognefjordis olevat viibinud inglise allveelaev, millele fjordi sissesõiduks norra võimud olevat andnud loa. Kogu allveelaeva-lugu olevat NATO riikide poolt selleks organiseeritud, et kutsuda läänemaailmas esile N. Liidu vastast hüsteeriat ja takistada Helsingis toimuvaid nõupidamisi Euroopa julgeolekukonverentsi korraldamiseks.

OIENDUS

"Els Kaljot-Vaarmani stipendiumid" teatsetse on eelmises EPL-es sat-tunud trüviviga. Teise lõigu lõpuosa on järgmine:

Sihlasutuse eesmärgiks on toetada eesti noorsugu, kes end vokaalmuusi-kale või näitekunstile on pühenda-nud. Sihlasutust valitseatakse Eesti Kultuuri Koondise juhatause või selle õigusjärglase poolt.

EPL ristsõna 2

Paremale: 1 uus 5 kaunis lind 9 avalik ettevõtte 10 ainus 11 nuttis 14 vanuses 16 sotsialist-revolutsionäär (ajal.) 17 vabrikut 18 pidas lugu 21 ilus, kena 24 tiitel (lüh) 25 rahvusvaheline org. 27 ebajumalakuju 29 enne 30 äraandja 31 vanne 32 metall (os. käänle).

Alla: 1 ressursideta 2 sammus 3 primitiivne loogiriist 4 naise nimi Piibli 5 Götthe draama 6 vankri osa 7 puudlik koosolek 8 nendest 12 kaasa 13 hundi nimi laste telev. programmi "valmide maailm" 15 kohkus 18 teat. liiki kala 19 poorne 20 indiaanlaste "morse" 21 eesti kunstnik 22 kokkuhoidlikkus ülimal määral 23 kehakasvatus 26 neodüüm 27 on heal sõjal 28 kalle.

Lahendus 1:
Paremale: 1 kuusk 5 kirik 9 kai 10 rio 12 Lea 14 ingel 15 ara 17 udar 18 siis 19 rikka 21 Jõulud 23 Asiaat 25

tasane 28 küünal 31 uksele 32 alas 34 idee 36 tem, 37 Sindi 39 ilm 41 aim 42 ilu 44 toona 45 sauna.

Alla: 1 känd 3 sai 4 kingid 5 Kreeka 6 il 7 ro 8 kari 12 lumj 123 Aadu 15 Aina 16 aset19Ruhnu20 asüül 22 osa 24 ava 25 taat 26 saan27 eksima 28 keedis 29 nudi 30 leem 33 leht 35 Elva 37 sin 38 ila 41 Aot4 uu.

● Rhode Islandi ameerika-jalgpalli esindusmeeskonda koolidele valiti Matti Uustal, dr. Evald Uustali poeg.

Külastage
EESTI MAJA
WALLING. 34-I

STOCKHOLMS ELVERK INFORMERAR

Ny eltaxa i Stockholm

Den 1 januari 1973 införs ny eltaxa i Stockholms kommun. De nya förbrukningsavgifterna tillämpas i regel inte förrän fr o m den första avläsningen efter årsskiftet.

BOSTÄDER får följande avgifter enligt den nya taxan:

Vid normal hushållsförbrukning blir

Abonnemangsavgiften för bostadslägenhet i flerfamiljshus 30 kr/år
övrige bostäder (villor, radhus m m) 72 kr/år
och förbrukningsavgiften 9 öre per kilowattimme

Vid större årsförbrukning tillämpas automatiskt andra avgifter (långtidstariffen). När förbrukningen i bostadslägenhet överstiger 4500 kWh och i övrige bostäder 5040 kWh blir

Abonnemangsavgiften för bostadslägenhet i flerfamiljshus 120 kr/år
övrige bostäder (villor, radhus m m) 172:80 kr/år
och förbrukningsavgiften 7 öre per kilowattimme

ELVÄRME: Vid fullständig eluppvärmning i villa o. större lägenhet är dubbel-tariffen lämpligast (se nedan). Denna tariff fordrar kopplingsur och speciell elmätare. Kontakta Elverket om Ni planerar större elvärmeinstallation. För eluppvärmning som kompletterar annan uppvärmningsform tillämpas långtidstariffen.

DEN FULLSTÄNDIGA TAXAN:

	Normaltariff	Långtidstariff	Dubbeltariff	Effektgränstariff (specialtariff)
Abonnemangsavgift	S' kr/år	2,4 S' kr/år (lägst 120 kr)	1,2 S' kr/år (lägst 150 kr)	0,5 S' kr/år
Förbrukningsavgift	9 öre/kWh	7 öre/kWh	9 öre/kWh kl 0700—2100 3 öre/kWh kl 2100—0700	4 öre/kWh Effektgräns-avgift 150 kr/kW och år. Tillägg för effekt ut-tagen över effektgränsen 10 öre/kWh. Lägsta tillätna ef-fektgräns: 5 kW

*) ABONNEMANGSAVGIFTEN S är för

bostadslägenheter i flerfamiljshus 30 kr/år
övrige bostäder 72 kr/år

övrige abonnenter ("rörelser"):
enfasleverans (en huvudsäkring) 120 kr/år
trefasleverans (tre huvudsäkringar):
se tabell nedan

Huvudsäkring (ampere)	25	35	50	63	80	100	125	160	200	250	300	400
Abonnemangsavg S kr/år	210	360	600	840	1140	1500	2040	2820	3720	4920	6300	9000

samt därefter ytterligare 5400 kr per tillkommande 200 ampere.

Ovanstående avgifter gäller vid 380/220 V växelström. Vid 3 X 220 V växelström tillämpas två steg lägre avgift (ex 80 A = 600 kr/år). Denna taxa innefattar icke statlig energiskatt (10 % av de totala avgifterna)

TILLÄMPNINGSBESTÄMMELSER

Abonnemangsavgift utgår för varje mätpunkt (= mätare). Antalet mätpunkter fastställs av Elverket med hänsyn till installations-, förbruknings- och byggnadsförhållanden. Med huvudsäkring avses i lägsäningsstariffen den säkring (smältpropp) som är isatt säkringsapparatens närmast före mätaren. Ändring av avgiftsbestämmande huvudsäkring

får ske endast med Elverkets skriftliga med-givande. Påträffas vid Elverkets kontroll större huvud-säkring än som motsvarar abonnemangsavgif-ten äger Elverket med verkan från föregå-ende kontrolltillfälle debitera vederbörlig högre abonnemangsavgift. Byte av tariff får inte ske mer än en gång per år.

För ytterligare information hänvisar vi till Elverkets taxebroschyr som utsänds tillsammans med första räkningen för 1973.

ELVERKETS TELEFON 08/24 10 80

Sulev Tailo kunstiedu

Sulev Tailo ühe oma sürrealistliku tööga.

HELSINGI (EPL) — Luuletaja Sulev Tailo (Tiits), kes töötab joonistussõpetajana Kiuruvesi ühtluskoolis, on viimasel ajal edukalt tegutsenud ka kunstnikuna esinedes mitmetel näitustel.

Nagu Sulev Tailo on ajalehes "Kiuruvesi" ütelnud, inspireerib teda ta

loomingus sageli just luule — leides nii sünteesi visuaalsuses. Ta maalib meelsti linna sürrealistlikult. Jõulu eel korraldatud näitus Kiuruvesi raamatukogus tõi kokku kohapeal ennenähtamatul rekordpubliku ja arvustuste ajalehtedes oli tunnustav. Sulev Tailo on enne suve kavatsusel veel paaril näitusel esinema.

● **Esimene liikuv trepp** lasti käiku 1900. aastal ja nimelt Pariisi maailmanäitusel. Selle ehitas Ameerika firma Otis Elevator C. Järgmisel aastal trepp toodi tagasi USA-sse ja pandi tööle Gimbeli ääris Philadelphia. Liikuvale trepile võitis patendi Nathan Ames tegelikult juba 1859.a., kuid esialgu ei olnud selle järele tarvidust.

● **Professor Albert Sabin**, kes leutab poole vaktsiini, teatas rahvusvahelisele arstideühingule, et ta on teinud uue leutise, mis on palju tähtsam kui pooli vastane vaktsiin. Ta ütles, et tegemist on vähijahutuse antiviirusega, kuid liss, et selle hulgaline tootmine võtab veel vähemalt viis aastat aega.

● **Kolm lääne-eurooplast** saadeti Nõukogude Liidust välja nendest üks itaallane, üks prantslane ja üks norralane. Nad areteeriti Kremli üks

"Pieta" skiiski taastatud

VATIKAN — Michel Angelo Pieta, mis moodunud kevadel kirvega hulgimängu poolt ära lõhuti ja mille kohta kunstiasjatundjad arvavad, et seda pole enam võimalik restaureerida, on nüüd siiski parandatud ja Pieta on tagasi oma alusel Püha Peetruse baasilikas.

Restauraatsiooniööd on läbi viidud nii hästi et kõik haamirmärgid ilusalt maailmaüksalt kujutl ta kaotatud ja lõhutatud marmoriosad aegunud ja delikaatse tehnikaga asendatud. Pieta kujutat Neitsi Maarjat hoidmas oma surnud poega Jeesust süles. Pieta hakkab aga nüüdsest peale kaitsema kuulikendel klaasest, kuna Vatikan soovib oma kunstivarasid, kuhu avalikuse juurde pääseb, hulgigaanide ja vaimuhaigete eest kaitseda.

nasel Väljakul, kus nad olevat rahvale lendehtijaganud ja selgitanud kirjanik Vladimir Bukovsky saatust, kes 1972. aasta jaanuaris 12. aastaks sunnitoole määrati Nõukogude Liidu vastase propaganda pärast. Kolm lääne-eurooplast nõudsid oma lendehtedes Bukovsky vabastamist ja inimõiguste kehtestamist Nõukogude Liidus.

● **Kairo ajaleht Al Ahram** teatas, et linna tabas ebatavaline pisuvihm, mille tagajärjel umbes 2000 maja kokku varisesid. Ajaleht ei maini, kas vihmaväga põhjustas inimeste kaotust.

● **Kommunistlikus Ida-Euroopas** on "seltisimees" hinnatud sõna. Kuid mitte Bulgaaria kohtutes. Kohtuniku keelustasid selle sõna kohtusaalis. Neile ei meeldi kui rõõmariid ja rõõmariid nendele poole pöörduvad, lausudes "seltisimees kohtunik". Nüüdsest peale tuleb süüalustel kohtunikele kõnetada "kodanik kohtunik".

Ohu keskus: MURMANSK

LONDON — Briti kindral Sir Walter Walker mainib, et hädaohi Ameerika Ühendriikidele ei tule Vietnamist, vaid hoopis Murmanski.

Kindral Walker, kes oli varem NATO sõjajõudude põhja sektori ülem, väidab et N. Liidu põhjalaevastik, mis Teise maailmasõja lõpul moodustas kõige väiksema üksuse vene mereväevastiku koosseisus, on nüüd paisunud kõige suuremaks ning ähvardab oma suurte jõududega sõja puhkemisel domineerida Põhja-Atlandi ja Põhjamerele.

Juubelikõne Moskvast: Brezhnev rahul arenguga MAAILMAPOLIITIKAS

Nõukogude Liidu 50 aastapäeva tähistamisel Moskvast oli peakõneleja kommunistliku partei kindralsekretär Leonid Brezhnev oma paar tundi kestnud sõnavõtuga, milles ta käsitles nii sise- kui välispoliitilisi küsimusi. Juubelikõne oli suurel määral pühendatud nende edusammude märkimisele, mida viie aastakümne jooksul on saavutatud majanduslikul alal, eriti aga tööstuse arendamisel. Brezhnev läks aga sejuures vaieldes mööda täisajast, kuidas rasketööstuse pidev rõhutamine on eeskätt teeninud Nõukogude Liidu raskelastatud jõudude ülesehitamist ja niivõisi kahjustanud põllumajandust ja laiatirakkaude tootmist. Tundub saatusena pikkena, et ühtaegu Brezhnevi juubelikõnega hakkasid nõukogude sadamatesse saabuma laevakoormad teraviljaga peamiselt Ameerikast, et leevendada ähvardavat nälgihäda N. Liidus seoses suure viljakeldusega viimase aastal.

Siseasjadest optimistlikult kõneldes ütles Brezhnev edasi, et N. Liidus olevat juba ammu ja igaveseks tehtud lõpp ühe inimese kurnamisele teise poolt. Et Stalini ajal loodud orjatöölaagrid polnud midagi muud kui hilislaikude asutused lugematute miljonite inimeste väljakurnamiseks viimaseks, sellest polnud juubelikõnes juttugi. Brezhnevi poolt maalitud pildi kohaselt koosnevad kogu nõukogude elanikkond nüüd sotsialistlikkudest klassidest ja gruppidest, võrdsete õiguste ja kohustustega. Seegi väide on kaugel tõest, sest vaevalt leidub kuskil maailmas ühiskonda, kus klassivahed oleksid niisama markantsed kui tänapäeva N. Liidus tema ülemklassiga parteibürokraatia de kujul, kellede käes on nii majanduslik kui poliitiline võim.

Nõukogude välissuhetest kõneldes arvustas Brezhnev väga teravalt Ühendriike seoses Vietnamis sõjaga, kuid ei maininud kordagi president Nixonit nimepidi. Nimeliselt tuli Nixon aga kõne alla, kui Brezhnev käsitles tipptahumist Moskvast moodunud kevadel kui paljutõotavat algust läbikäimise parandamisel USA ja N. Liidu vahel.

Selles seoses silus Brezhnev pehmemalt üle ka USA teravat arvustamist Vietnamis sõja puhul. Nixonit külastaks Moskvasse on Brezhnevi arvates tähendanud suurt edusammu suhetes mõlemate maade vahel.

Eriti tähtis pidi olema, et mõlemad riigid peavad sisuliselt vajalikuks lähtuda rahuliku koeksistentsi põhimõttest, kuna tuumrelvade ajastu ei jäta muud valikut. Ridade vahelt anab Brezhnev sellega mõista, et põhimõtte kehtib ka Vietnamis kohta. Mõlemad supervõimud võivad teineteist hoidata, kuid sellest hoolimata peavad nad siiski koeksisteerima. Sammad tingimused maksavad loomulikult ka Läähis-Ida kui teise konfliktikohtade kohta, mida Brezhnev oma juubelikõnes ainult lühidalt puudustas.

Edasi kõneles Brezhnev pikemalt suhetest Hiinaga, südistades tavallise kombe kohaselt Pekingit nõukogudevalenulise poliitika ajamises. Hiina juhid kinnitavad, nagu oleks neil karta mõnesugust õhtu N. Liidu poolt, seletas Brezhnev.

Agas kui Peking on tõesti mures Hiina julgeoleku pärast, mis ei taha ta siis sõlmida erikokkulepet jõe mittekasutamise kohta, nagu N. Liit tegi selleks ettepaneku 15. jaanuaril 1971, küsis Brezhnev. Ei, hiina juhtide kaebused "nõukogude ähvarduse" kohta olevat ilmselt midagi niisugust, mis ei kannatanud päevaalgust.

Brezhnev jätab aga ühlasi lahtiseks küsimuse, mis N. Liit on tänaseeni ise keeldunud ühendamast piirjoont Hiinaga paljudes ebamäärastes paikades, nagu Tšu-En-lai alles hiljuti kurtis.

N. Liidu kõiki välissuhteid kokku võttes on Brezhnev siiski rõhokem kui rahul. Pilt olukorra arengust maailmas on tema arvates väga positiivne. "Meie poliitika viili on hakanud küpsema", ütles ta oma ülevaates. Selle viija hulka kuulub nähtavasti nn. Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsi ettevalmistamine, mida Kremli on taotlenud väga kaua.

Siia kuulub loomulikult ka Ida-Saksamaa ametlik tembeldamine "teiseks saksa riigiks", nagu Kremli sedagi on taotlenud pikemat aega.

Edasi loodab Brezhnev nüüd "asjalikke suhteid" Euroopa Ühisturu ja idablocki Comeconi vahel, samuti kui

"uusi olulisi samme" kontaktide süvendamisel N. Liidu ja Ühendriikide vahel. Brezhnev loeb sejuures eriti tähtsaks teist voo läbirääkimistele strateegiliste relvade piiramiseks, mis hiljuti algas Genfis. Nüüd tunnistab ta esmakordselt sedagi, et N. Liit on huvitatud läbirääkimistest

AABS äratav HUVI

NEW YORK (VES) — AABS (Association for the Advancement of Baltic Studies, eesti keeles Balti Uurimuste Edendamise ühing) pidas New Yorgi Eesti Majas koosoleku, kus viibis ka ühingu president, Kalifornia ülikooli õppejõud prof. Edgar Anderson, tuntud läti ajaloolane.

Prof. E. Anderson andis ülevaate AABS senistest saavutustest ning edaspidistest kavatsustest. Selgitas, et kolm Balti uurimuste konverentsi, mis viimane mais Torontos üle 500 osavõtjaga. Nelja aastaga on AABS saanud rahvusvahelise tunnustuse osaliseks, mida tõestab arvukalt mittelehimaalaste osavõtt üritustest. Kolme suurema konverentsi kõrval on toimunud rida erialalisi konverentse, mis oktoobris II Balti kirjanike konverents.

AABS edaspidine töökava näeb ette IV Balti uurimuste konverentsi korraldamist 1974 Chicagos. Vahepeal on kavatsus korraldada erialalisi konverentse, näiteks kavatsust konverentse teemal "Balti riigid II maailmasõjas", mis korraldataks koos Hoover Instituudiga San Jose, Kal. 13.—15. aprillil 1973.

Ülevaate ühingu liikmeskonnast andis J. Gaigulis. Praegu on ühinguil 470 liiget, neist eestlasi umbes 30 prots., lätlasi 45, leedulasi 15 ja muud rahvused 10 prots. ERITI mainimisväärtne on mitte-baltimaalaste liitumine ühinguaga. Kui 1971 neil ühinguks oli 9, siis nüüd on nende arv tõusnud 47-le.

Mustad "kaasliikmed" New Yorgi E. Majal

NEW YORK (ME) — Vaatamata mõeldud aastal toimunud New Yorgi Eesti Majal majanduse saneerimisele kaonomaalaste tööhäda panusega ja üksikute donatorite abiga, on majandusmured ikkagi veel tunduvad eriti kumad on tugevasti üritused.

Et sissetulekuid suurendada on kestnud kampaania uute liikmete värbamiseks, mis on olnud edukas. Uue moodusena on loodud n.n. "kaasliikmete" institutsioon (associated members), mis hõlmab Eesti Maja klubiirestorani kaastavaid mitte-eestlasi, nendele hulgas ka linnavalitsuse teenistuses olevaid neegreid, kes siin käivad pidevalt söömas. Seaduse järele ei tohi baari mittem liikmed kasutada ja siin ongi vaja kaasliikmeid kes maksavad ilma hääleõigusega 5 dollarit maksu aastas. Eestlased maksavad 15 dollarit liikmeks aastas.

Ida ja Lääne vahel vägede vähendamiseks Kesk-Euroopas. Kuivõrd need väljapaatved paika peavad, peaks selguma eeloleval aastal.

A. K.

Meestevaheline abielu tühistus

AUSTIN — Texase kohtumister Crawford Martin tühistas ühe Whartoni distriktis sõlmitud abielu kuna mõeldud abieluleppest osutus teesteks.

Laulatus toimus Torontost pärineva William Erti ja Texasest pärineva Antonio Molina vahel 4. oktoobril. William Ert on 30-aastane juuksur, kelle kuulsaim klient oli filmitäht Jayne Mansfield ja Antonio Molina on 30-aastane endine Whartoni jalgpallimängija. Whartoni abielule registreerimiseks Delfin Marke jutustas uurimisel, et Ert kannnud valget miniseelikut õhukese lehviga pluusiga, peas olnud tal blond lokkparukas, jalgas kõrgete kontsadega naisekingad ja nagu olnud tal tugevalt mingitud, eriti silmad. Abieluregistrisse kirjutatud ta alla "Billie" Ert. Whartoni kohtunik kaitses Delfin Marke'i mainides, et ametniku poolt tehtud viga on vabandata. "Ert oli riietatud nagu naine ja ametnikul puudus õigus abielujate korral kehalist läbimist sooritada. Järelikult peab ta otsustama välimuse järele."

Ärahüppajad Vancouveris

VANCOUVER — Neli jugoslaavia meremeest hüppasid Vancouveri sadamasse seisevalt vene laeval ära ning palusid poliitilist asüühi Kanadas.

Mehed on kõik noored, nendest noorim 19 ja vanim 26, ning nad andsid politseile seletuse, et nad on Jugoslaavia valitseva kommunistliku rezhimi vastuolus ja kardavad vangistust ning on otsustanud seepärast pääseda läände. Kanada politsei uurib meeste tagapõhja. Imigratsiooni valitsus pole veel oma otsust meeste saatuses suhtes langetanud.

"Võrokeste tants" Pariisi laval

PARIS (EPL) — Prantsusmaal toimuvad 68 kohas N. Vene 200-liikmelise kunstikollektiivi esinemisel "kultuurivahetuse korras" N. Liidu moodustamise 50-da aastapäeva tähistamiseks.

Kollektiivi kuuluvad ka isetegevuslased-tantsulised õkup. Eestis asustavad Kiievi nimelised kalurikolhoosid. Need esitavad K. Leete poolt seadud "Võrokeste tantsu" ja "Hiilu valtsi". Nõukogude grupi ringreis kestab paar kuud.

● Bengi ja Silja Anderssonil (n-na Soondra) sündis 21. detsembril Vänersborgis esimese lapsena tütar. ● Eesti ev. lut. kiriku Connecticuti kogudus USA-s valis oma uueks õpetajaks Valdeko Kangro, kes hiljuti Stockholmis peapiiskopi poolt õpetajaks ordineeriti. Ta on samas koguduses olnud vaimuliku asetiäjäks pärast praosti Aleksander Abeli surma aasta jooksul.

R. Tobiase tundmatu looming

NEW YORK (EPL) — Rudolf Tobiase heiloomingust ei ole kaugeltki kõik trükitud. Iseseisvuse ajal omandas tema käsikirjad Helikunsti Sihtkapitali valitsus ja nagu selgub, on need läbi sõja säilinud, kuid kuna vaimulik muusika kommunistlikus režiimis ei leidnud viljelemist, siis ei ole neid ette kantud. See osa loomingust, mida Tobias kirjutas Berliinis enne surma konservatooriumi professorina, võis aga ühes osas siiski kaduma minna.

New Yorgi Pauluse kirikus toimunud kontserdil tuli nüüd esitamisele osa Rudolf Tobiase senitundmatust loomingust. Soome bassbariton Kalle Ruusunen laulis 1908.a. paigu kirjutatud bassi-aria "Loo mulle Jumal pühast südast", milline taastati leitud klaveripartii järele. Teine tundmatu Tobiase-pala oli "Mis on inimene", millest nagu eelmisestki õhkub helilooja suurvaimu. Saatjaks oreli oli helilooja tütar Helen Tobias. "Mis on inimene" sisaldab dueti, mida laulsid sopran Linda Uusimaa ja alt Maaja Duesberg (Tobiase tütre tütar, kes on tuntud pinastina, ent nüüd debüteeris ka hea materjaliga lauljana).

Eesti lasteaed Stockholmis kolis vana aasta viimastel päevadel Eesti Majja, kus on valmimas uued, avarad ja tegevusekohased ruumid. Pildil tühjendavad seniseid ruume REE juures lasteaias esimees Siim Saare, juhataja Erne Klemmer ja kasvataja Tiina Anderson. (Foto: Lepper).

REFLEKSID

● **ROOTSI ERAKONDADE** allkirjastamises nõutakse, et USA kirjutaks viivitamatult alla sellele rahulepingu-kavale, milles kokku lepiti oktoobrikuus vähemalt ingliskeelse teksti osas (uue põmnimistise olevat tekitanud asjaolu, et vietnamikeelne tekst jäi muutmata nendes punktides, kus USA seda oli soovinnud). Apellis ei puudutata muidugi küsimust, kas alla tuleb kirjutada "lahitiste oistega" vietnami või selgemale ingliskeelsele versioonile.

Samal ajal nõudis N. Liidu valitsusjuht Kossõgin oma uue-aasta-läkituses samuti, et USA peab kohe alla kirjutama oktoobrikuus rahulepingule. Kuna N. Liit on Põhja-Vietnami sõjapanuse finantseerija, siis on selle maa nõudmise taga muidugi vietnamikeelne, Hanoi huvidele rohkem vastav versioon. Tähelepanu aga väär, et kuigi N. Liidu nõudmised Rootsi omaga ühtuvad, siis omel valis Kossõgin oma ameerikavastase "viha" väljendusi märksa ettevaatlikumas sõnastuses kui Rootsi peaminister. Seal ei taheta rikkuda käikuminevaid häid arisid Washingtoniga.

● **ROOTSI DIPLOMATIA** grand old man Boheman, endine kauaaegne suursaadik Washingtonis, kuulus nende hulka, kes julgus TV-2 raport-programmis tõsiselt vaadata vahetunde vahelisele USA-ga, lugedes seda äärmiselt kahjulikuks Rootsi. Saate oma kommentaarid ruttu kohe seletama, et Boheman on sellistes arvamistes "üsnä üksinda koos modraandidega". Ei tohi aga unustada, et vana ambassador, riigipäeva esimees ja riigil väliskomisjoni endine abiesimees koguni kuulub folkpartietisse.

Kuid kommentaaril oli selles mõttes õigus, et käimasolevas kampaanias püütakse otse naeruväärstava kergetusega vaadata riigi vahetundadele üle suuriõigusi, eriti kuna see asub läänes ja ei ole niingil viisil otseselt ohtlik. Rõhutatades koguni, et see ei kahjusta neutraliteeti, kuigi Erik Boheman seda julges arvata.

Neutraliteeti teatavasti tänapäeval võib kahjustada ainult avaliku arvamine seisukohalt, kui vahetund vaheneb ära suunas. Kui mitte Nixon, vaid Brezhnev vihabast. See aga on vähemalt praegu rahul. Ülimalt.

● **TALLINNAS TÄHISTATI** N. Liidu liidusüsteemi loomise poolehoidjate aastapäeva. "Kodumaa" tõi sel puhul ära pidustuse presidiumi pildi, mis meenutab silmatorkavalt ühte teist pilti — seda, mis võeti Eesti riigikogu plenaarsaalis N. Liiduga liitmise puhul, mil presidiumi seljatatuna oli "julgestatud" hambuni relvastatud, punaarmeele. Ka see-

kord Käbina, Vaderi & Ko selja taga terve rivi püstolikuulipildujatega relvastatud sõdureid ja madraseid, rõhutades režiimi vägivaldset laadi ja iseloomu.

Küsimuses on, kas "aukomanii" kaitseb või valvab auproesidumit? N. Liidu süsteemis valvatakse ju ka oma mehi. Praegugi on üleiluline parteipuhastus käimas selle valve tulemusena.

● **SIIN VEERUL PUUDUTATI** enne jõule Tallinna nime küsimust. Nimimärk KTH kirjutab sel puhul toime- tusele, märkides, et allakirjutatu "läheb märgist mööda, kui ta rootslasi süüdistab Revali kasutamises, näitega Estonia-balleti plakat". Ta jatkab: "Seal esines tõesti küll Revali nime- tuse, kuid see vinjett pärineb ju esimees eestikeelse Uue Testamendi (1715) titellehelt, vt. G. Suits: Eesti kirjanduslugu, Lund 1953, lhk. 42".

Muidugi on KTH-l õigus. Kuid "süüdistada" Revali nimetuse kasutamises ei olnud allakirjutatut tahet, eriti, kus prof. Uluotsa j.t. ajaloolaste ja õigusajaloolaste uurimused viitavad tähtsajale, et nimetus "Reval" eesti põhivorm "Rävala" on koguni vanem kui meie keelepruugis aktsepteeritud Tallinn. Kui midagi üllatavat plakatil oli, siis vaid see, et kahtlemata küllaltlunute poliitiliste esindajate siin koostöös kujundatud plakatil ja kavalehel just kasutati Uue Testamendi, seega usuga seotud gravüüri.

Kuigi Uue Testamendi ja piibli sisesevdu N. Liitu on keelatud ja need raamatuid loetakse režiimile ohtlikeks.

KJ

Leinateateid

New Yorgis suri 19. detsembril Richard Marten, sünd. 27. aprillil 1886 Virumaal. Kadunu oli elukutselt advokaat.

Syracuses, New Yorgi osariigis, suri 23. detsembril Feliks Link, sünd. 22. veebruaril 1919 Haapsalus.

Bloomingtonis, New Yorgi osariigis, suri detsembril August Poobus, sünd. 1. mail 1901 Saaremaal.

Torontos suri 24. detsembril Kristina Liiv, sünd. 24. juulil 1889 Taali vallas.

Jõgeval, Eestis, suri 18. detsembril Tiina Jaanits, sünd. 12. aprillil 1918 Tartus.

Eestis suri 29. septembril Hans Tõlt.

Tallinnas suri 21. detsembril Helmi Künnapas, sünd. 13. nov. 1823.

Emmi Tõkke jutustab oma tööst UUS-MEREMAAL

Rootsis viibis lähemal külastusel aastavahetusel tuntud eesti võimlemispedagoog Emmi Tõkke-Belwood, kes pärast Rootsis lahkumist on kujunenud oma uue asukohamaa võimlemisliikumise keskseks kujuks ja kogukonnale loojaks. Eesti Päevaleht kasutas juhusl tema intervjuu eestikeelseks.

Kuna Emmi Tõkke tuli rahvusvaheliselt moodsa naisvõimlemise instruktorite ja kohtunike kursusele Varnast Bulgaarias, siis küsisime kõigepealt, mis toimus sellel seminaril ja kes sellest osa võitsid?

— Kursuse-seminaril oli esindatud 25 riiki 75 osavõtjaga. Arutati gymnastique moderne'i võistlusmäärusi ja hindamissüsteemi, samuti arutati millised harjutused tulevad kasutusse tulevasta maailmaesivõistlustel Hollandis Rotterdamis. Osavõtjad sooritasid ühtlasi rahvusvahelise kohtunikksamini ja said vastava tõendi millist tuleb uuendada igal teisel aastal uue kursuse läbitemiseks, sest see võimlemisala on pideval arengul. Muide olime majutatud erilises suures spordihotellis, mille juurde kuuluvad spordiväljakud, ujulad, võimlad jne.

Pärand "sulas" tollis

TORONTO (EPL) — "Meie Elu" jutustab, et üks kodumaa eestlane on Rootsis isa matusel käies saanud kätte ka isa talle ja olnud selle raha eest Rootsis vene auto, et seda viia üle kodumaaale.

Ta olnud ka muud vajalikku ja alustanud siis sõitu üle Soome Leninigradi poole. Viiburi-piiril aga nõudis vene toll autolt ja ka muult selles leiduvalt tolli. Kuna meheil ei olnud Viilja panna nõudust suurt summat, võeti tal auto käest ära.

Mees sõitis Moskvasse sissevooluba saama, kuid vastuse sai ta alles paar kuud hiljem: toll tuleb igal juhul maksta. Kui ta siis päris tollilt, kui palju tal maksta tuleb, saabus vastus, et auto on juba ära müüdnud. Koos autoga oli läinud ka selles leidunud väärarvustik last.

● **USA** immigrandide muuseumi Balti osakonna korraldamise komiteesse nimetati Eesti Rahvuskomitee poolt Heino Taremäe, Eesti Arhiivi USA-s esimees. Immigrantide muuseum asub New Yorgi sadama ees asuva Vabadussamba juures.

— Bulgaaria tuli Kuubas moodsa naisvõimlemise maailmaimeistri- võistlusil maailmaimeistriks. Oli teil võimalus näha ka nende tööd?

— Gymnastique moderne'i kohaliku maa komitee kutsus mind vaatama nende tööd Sofias — ainukesena seminarist osavõtjaist. Oli huvitav näha nende töökorraldust ja koreograafiat, et nad on moodsa võimlemises tugevamad kui klassikalises spordivõimlemises. Kuna viibisin ka Kuubas mõeldud aasta maailmaimeistrivõistlustel, siis olin juba varem impeeritud nende võimeist. Olin seal nimelt rahvusvahelise kohtunikuna.

— Kuubas teatavasti oli ka leisi eestlasi lähendatud võistlusil — eestlased ilmselt mängivad olulist rolli moodsa naisvõimlemises?

— Kahtlemata. Kuubas esindasid Kanadat eestlased, mina esindasin Uus-Meremaa, Tiina Leesment Rootsi. Varnas lootsin näha ka eestlasi kodumaa, kuid N. Liitu esindavad tavaliselt venelased ja endised iseseisvad Balti rahvad ei olnud esindatud.

— Olete osa võtnud veel teistest rahvusvahelistest võimlemisüritustest?

— 1962 võitsin u-usmeremaaalastest võistlejatega osa Prahast spordivõimlemise maailmaimeistrivõistlustel. Gymnastique Moderne tuli võistlusalana alles järgmisel aastal ja siis olin Uus-Meremaa juba loonud vastava võimlemisliikumise. 1965 olime juba 9 u-usmeremaaalannaga Gymnaestradaal Wiinis ja sooritasime esimesi reisi ümber maailma, esinedes tagasi- teel m.h. Singapore, Malaiia pealinna. Kölnis demonstreerisime oma võimlemist kehakasvatuse õpetajate konverentsil.

— Kuidas on teil läinud pärast lahkumist Rootsiast a. 1972?

— Läksin kõigepealt Inglismaale, kust mind aasta pärast koos mehega kutsuti Uus-Meremaa, kust tema on pärit. Otaga ülikooli juurde oli loodud kehakasvatuse osakond, esimehe sellesarnane Uus-Meremaa ja ühtlasi olin ka esimeseks naislektoriks selles õppeasutuses. Uus-Meremaa oli kunagi olnud võimlemisliikumine ja välja surmud. Nii tuli ot- ast peale aiala. Pärast nelja aastat ülikooli juures läksin elama Aucklandi, saareriigi pealinna, kus asutasin oma võimlemisklubi "Gymnos", mis

varsti inspireeris ka teiste klubide asutamisele. Tulnuseks oli võimlemisliidu loomine. "Gymnos" on aga ka praegu Uus-Meremaa juhtiv klub, ja selle liikmed on korduvalt võitnud erivõistlused ning võtnud oma maa esindajatenä osa rahvusvahelise võistlustest ja pidustustest. Kontsentratsioon tegevuse aluses spordivõimlemisele, hiljem ka moodsaale naisvõimlemisele. Ma julgen ütelda, et Uus-Meremaa on praegu võimlemises inglise "commonwealthi" maade üks esimesi.

— Olete ka praegu kutselisel tegev väljaspool oma klubi?

— Mul on eriti huvitav töö kehakasvatuseõpetajana Aucklandi maori tütarlaste erakoolis. Maoriid on saarte pärisrahvas, sarnanevad põlneeslastele välismusel ja kultuuril, mida nüüd püütakse päästa inglismisest. Nad on intelligentid ja lussad inimesed ning olne nendega saavutamatu suurt edu. Tunnan eriti kaasa selle rahva katsele päästa omakeelse hariduse kaudu oma ohtu sattunud kultuuri. Erakool annab maoriide juhte ja organisatsioonide tegelest.

— Kui nüüd tagasi lähete, mis ootab teid ees?

— Ettevalmistus maailmaimeistrivõistlusteks Rotterdamis. Korraldame gymnastique moderne'i kursusi üle maa. Mis puutub mu reisi, siis sõitsin enne Stockholmile tulekut ühe palja ringi kontinendi riikides. Nüüd lihen Malmo kaudu, kus kohtan kolleegi Leida Leesment, Kopenhaageni ja saan lendan New Yorki. Muide on mul USA läänerrannikul Seattle'is ette nähtud kursuse juhata- mine enne kojuõitu nn. võimlemiskliinikus, mida juhatab üks mu endisi õpilasi Uus-Meremaa.

— Oli teil kokkupuutumisi ka Rootsi võimlemisliiduga?

— Loomulikult. Olin ju oma ajal nende juures 1961. Pealegi on Rootsi võimlemises alarühendatud maa. Lähnen tagasi terve kuuja kirjanduse ja võimlemisheliplaadiaga.

— Ja eestlased Aucklandis?

— Neid on üle saja. Nii et eestlasi ma ei ole päris võõrdunud. Nagu kõigjal, on ka meie eestlased lihtsasti lõõnud ja elavad hästi. Paraku on aga vihe noori, nii et, mul ei ole võimalik olnud eestlasi leida oma võimlemisliikumise.

Intervjuer: JÜHAN KOKLA.

G. Helbemäe näidend J. Liivist

Gert Helbemäe kolmevaatustel-
ne näidend "Üleliigne inimene"
Juhan Liivi elust. Illustreeritud.
10 lk. Eesti Kirjanike Koopera-
tiiv. hind kr. 12.90.

Eesti kultuuriloo osas on Juhan Liivi elusaatus Jaan Oksa kõrval traagilisemad. Ligi poole oma eluast (1864–1912) on ta väimse tervise tõttu rahutu paigast paika rännanud, vahel vaimuhaiglas viibides, vahel üldsuse poolt peaaegu unustatuna. Juhan Liivi erakordne elu ja looming inspireeris poole sajandi eest (1927) Friedebert Tuglast ulatusliku monograafia kirjutamiseks – tähelepanu, mille osaliseks vähesed eesti kirjanikud on saanud. Ja pagulasolude piiratuses on Gert Helbemäe nüüd toimunud silmapaistva saavutusega – õhutatav näidendiga Juhan Liivi elust "Üleliigne inimene". Varem on eesti kirjanikest ainult Lydia Koidula ja Friedrich Kreutzwaldi isikusest annud ainet lavaloominguks.

Gert Helbemäe äratas kodumaa kolmekümnendate lõpuastmest üldist tähelepanu oma meeleoluküllaste, uusi ja huvitavaid teemasid käsitlevate kuuldemängudega. Selles oli palju tänuväärset pioneeritööd algupärase repertuaari loomiseks eesti noorele raadioteatrite, kus varem domineerisid tüketeosed. Pagulasaastail hõlmab Gert Helbemäe viljakas, mitme-
pärane kirjanduslik looming peamiselt romaane.

Näidendi "Üleliigne inimene" tegevus areneb lähemalt Juhan Liivi elu aastast 1885–1894, mida raamivad visionaarsed pildid ta nooruspõlvist ja eluloo meeleoludest. Näidendi ülesehitusel on kasutanud huvitavaid võtteid: üksikud pildid oma sugestiivse meeleoluga loovad psühholoogiliselt pingestatud terviku. Siin on ohtralt kultuuriloolist huvi pakkuvaid stseeni-
nimeid: tuntuist tegelastest vahel, põnevaid draamasid, poeetilisi kõnne, luuletusi, muusikakompositsioone, sümboolseid mõistatamisi ja tegevuspäi-
ga vahetusi, meeleolulisi valgusi ja värviefekte, rõhkeid muusikaväinjet-
te.

Autor on lugeja ja teatrikülastaja silme ette püüdnud manada ajajärgule vastava müdlo, jälgitud tolleaeg-
se sõnastust ja ülemisi viisi ning pea-
tegelase pikemaatoloo loomiseks kasu-
tunud Juhan Liivi enda loomingut. Kõn-
mängi tahaks astuda laulele, kus autor tahaks avastada ühel tei-
meisel tütarlapsel kümneaastasele Liivile ütleda, et "saame sõimata" kodus koi ja metsa ära kaotavad, las-
tega rida, neid noomiti ja anti ke-
retas poks, sõimeldi vanemate in-
imesega kõrtsis, laadal ja tuur peal.

Näidendi tegelaste hulk on väga suur-
nimeliselt üle kahekümne-
nende hulgas peale Juhan Liivi eesti-
tuntud kirjameestest ja ajakirjani-
kest Eduard Viide, Ado Grenzstein, Hindrik Prants, Karl Eduard Sõit, Peeter Grünfeldt, Georg E. Luiga, Jüri Peet, Jaak Järvi jmt. Siis liian-
dub hulgaliselt nimetusid tegelasi.

Hokilootus Torontost

Toronto Junior "A" hokiklubi "Marlboro" mängib käesoleval hooajal kaitsejanna loostandend eestlastest hokimängija Toomas (Tom) Edur.

"Marlboro" (tuntud ka hüüdnimega "Marlies") on olnud paljude tuntud hokikoolituste "taimelavaks" ja lähtekubiks. Selle praeguseks treeneriks on omaaegne Toronto Maple Leaf hokimeeskonna kapten George Armstrong, kelle teeneks pannakse marliede eriti kõrgel mängustaset sel hooajal. Meeskond on 26 mängust kaotanud ainult 2 ja viigistanud 2, mis näitab juba sellesse klubisse sisse-
saamist võib lugeda omaette saavutuseks.

17 aastane (Tom Edur (mängija nr. 2) on sellel hooajal viisand 6 väravat ja olnud passi andjaks 18 väravat, millist tagajärge loetakse väga heaks ja mis asetab ta meeskonna paremusastetelise esimeste sekkon-
na.

Juhan Liivi traagiline saatus on inspireerinud Gert Helbemäe kirjutama tema elust näidendi "Üleliigne inimene".

Suur enamik näidendi tegelastest on mehed, naistegelasid on vaid mõned üksikud.

"Üleliigne inimene" on trükitehnili-
selt kaunemad paguluses välja antud näidendid. Viida Juse ilmekalt jutustavad illustatsioonid (temal on terveniist kolmeist tervelekuul-
jelist pliiatsjoonist) lisavad omapo-
selt vaatamisväärtust, samuti toovad
lisa kaasaegsed fotod ajaloolisest
tegelastest näidendi tüübid lugejale
lähemale ja on näitlejale abiks kuju
kehastamisel laval. Viida Juse kaane-
pildid.

KGB-KEERUTUSED METROPOLIIT SERGIUSE UMBER

N. Venes ilmub "ajalehti" ka kirikuksal KGB-l. See antakse välja Moskvas. Lehe k.a. nr. 24 avaldab ühe kirjutuse pealkirja all "Hirmus kirikule", mille autoriks keegi J. Hmõrov (Dolgorukov). KGB (NKVD) töötaja perest, Kirjutus, isana pikk, käibab saksa okupatsioonivõimude poolt omal ajal Riias Eesti, Läti ja Leedu A. Oiguseu Kirikute peaks määratud metropoliiit Sergiuse hukkimist. Metropoliiit surma andis omal ajal kirjutamisest ka tolleaegsele eesti ajalehtedele, kusjuures teatati, et vaimulik langes partisaanide kallaletungi ohvriks 23. aprillil 1941.a. mitte kaugel Kaunasest. Partisaanid olid teel sõitnud, metropoliiit kuulipildujatulega tapnud.

KGB-mees Hmõrov (Dolgorukov) on sel ajal teeninud Riias sakslaste juures, nende poliitilises politseis, millest ta ise kirjutab. Mis viad teda viisid nõukogude Moskva KGB teenistusse, jääb ütlemta.

Metropoliiit Sergiuse hukkimises süüdistab Hmõrov oma kirjutuses nüüd vene pagulaste tegelast ja kirjameest V. Pozdnjakovi, kes praegu elab USA-s. Pozdnjakov teeninud sõja päevil Vlassovi vabastamisarmee pro-
paganda peainspektori kohal, kirjutab Hmõrov. Enda kohta märgib ta metropoliiit Sergiuse tapmisloo usuta-
vamaks tegemiseks, et ta olnud 1942-1943 Riias teeninud dr. Polaariuse bü-
roos, milline olnud saksa nereköve luureosakonnaks, alludes peastaabile, mis asunud Tallinnas. Hmõrov märgib, et ta on Pozdnjakoviga seepä-
rast "vana tuttav".

Pozdnjakov käsitleb lugu ajakirjan-
duses USA-s, kirjutades muuses, et ta teab juba mõnda aega Hmõrovi viimiseist Moskvas KGB teenistuses.

Hmõrov kirjutab, et sakslastele pole metropoliiit Sergiuse sugugi mee-
linud, kuna selgunud, et ta teeb nede vastast agitatsiooni. Nüüd süüdistab teda omaette kommunistide poole hoidmises. Lahtisamiks temast kui vastastest kommunistidest Pozdnjakov juhtimisel "parisandis" üksus, kes siis parajal juhul metropoliiit rännanud ja tapnud.

Hmõrov annab oma kirjutuses pal-
ju nimesid, kes olnud nõupidamises ja partisaanide rünnaku ettevalmistamises juures, nendest sepa ka ülemusi sakslasi, nagu oberführer Lange, kes olnud Pozdnjakovi ülem poliitselliinil Riia saksa SD-s.

joonis puukännul istuvat Juhan Liivi, pea muresevalt käte vahel, viib mõtted tahtmatult Auguste Rodini maalimatuksal skulptuurile "Mõttele". Muidugi pole Juhan Liiv mõtleja suure tähega, mõne filosoofilise kooli looja. Aga mõtted mis teda vaevasid, räägivad meile sügavast ja siirast armastusest oma kodumaa ja selle rahva elu ja saatus vastu, kodumaa looduse vastu. Ta kaasaalamine isamaa saatusele ja tahe töötada oma rahva heaks kõlab meile aktuaalselt ka tänapäeval.

Ettekande mõjule pääsuk vastab "Üleliigne inimene" moodsat, tehniliselt täiuslikku lava ja loova fantaasia lavastajat. Näitlejate on siin rida psühholoogiliselt huvitavaid ku-
jusid lahtimõtestamiseks ja kehastamiseks. Eesti teatritruppide võimalusi ja suutmis kaineit arvastes kaalu-
n arvama, et "Üleliigne inimene" la-
vale toomine paguluses käib meile kahjuks üle jõu. Ehk seda peaks te-
gema suurte kompromissidega kunst-
nõudlikkuse ja terviklikkuse arvel. Paratamatult peab näidend jääma oot-
ama paremaid aegu. Võiksime küsida, miks Gert Helbemäe samal teemal ei kirjutanud romaani? Ta on teadlik piiratud, ja kui ta oma kunstiliste intensioonide väljendami-
seks romaani vormile eelistas näiden-
di, siis oli tal loojana selleks kindel kaaluv põhjused. Autor on nõudlik vormitajaga. Ja ka luge-
misdraama kätte "Üleliigne inime-
ne" väärtust mis haaravad ja köi-
davad, pannes tegelastega intensiiv-
selt kaasa elama – nagu tõelises teatris.

EDUARD REINING

Moodsam lähenemine õpetamisel — kõik vahendid kodusesse

Koolinõunik mag. Herman Rajamaa jõudis hiljuti tagasi Stockholmist pikema reisi Põhja-Ameerikasse, kus ta pidas rea ettekandeid ja tutvus eesti täienduskoolide tegevusega. Tal oli paljudes kohtades, kus õpik-
taks eesti aineid ja -keeli, kõnelusi selle töö tegelike korraldajatega, kes sageli ei ole kutselised õpetajad, vaid lastevanemad, noortetühid või teised asjasthuvitatud. Ühenduses näitusega "Eesti lapsed 1972" Stockholmis, mis toimus Stockholmis detsembris algusest kuni jõuludeni, viitis ta kokku oma muljeid ja hinnanguid järgmiselt:

EESTI KOOL TULEB KOJU

Meil on üle vaba maailma kindlasti kaugel rohkem kui viiskümmend teist, kus organisatsioonid vormis teostatakse eesti kasvatustööd. On ka regulaarsed koolid, nagu eesti algkoolid Stockholmis ja Göteborgis, suurim täienduskool maailmas Torontos, kus õpib üle viiesaja õpilase. Kuid on ka improviseeritud laste mängu- ja õpiringid ainult mõne üksiku õpilasega, kes võibolla kord nädalas käivad koos kas ühiskondlikus hoones või lihtsalt mõne lastevanema kodus. Neis leidub Põhja- ja Lääne-Ameerikas, Austraalias, või üldse, kus leidub eestlasi.

Rootsis on olukord veidi teine, kuna siin riik annab majanduslikku toetust organisatsioonidele enesemiseks tegevusele, mida ka õpiringid ja täienduskoolid kasutavad. Maja-
maailmas on kindlasti selliseid õpetus-
gruppide, mis pole üldse kusagil registreeritud, seepärast on ka nende arv teadmata.

Kõigi õppevormide puhul esineb aga üks ja ühine vajadus moodsate õppevahendite ja õppekirjanduse järele, mis lastele oleks huvitav. Seda vajadust tunnevad Rootsis, kuid sama nõuet kuulsin ma ka Igaalpool oma pika reisi jooksul Põhja-Ameerikas.

Seepärast leian, et on ülimalt tänuväär, kui nüüd on algatatud täieliku nimekirja koostamine saadaolevate õppevahendite ja õppekirjandusest ning selle laialisaatmine igale poole, kus eesti haridust püütakse anda, kaasa arvatud eesti kodud ja ka eesitahetelised segaabiolud. Sellise nimekirja järgi on tõesti vajadus tungiv.

Minu mulje järgi ähvardab eestlasi võõrsil rahvuslik väljasuremine väiksele ühele eestlasele füüsiliselt kui vaimsest. Puht-eesti perekondades on ligi viie lapsi, sageli ainult üks. Segaabioludes näeb laste arv olevat suurem.

Uute põlvkondade perekonnatunne on nõrgenenud ja jaht saatkonnatunne avaldunud. Paljud nooremad eestlased jäävad vallaalseteks ega loo üldse perekonda. Seda võib põhjustada ka kontaktipuudus omast rahvusest sa-
maalsetega.

Lastekodude mõju uute eesti perekondade tekkimisele ei ole eriliselt tähtsust, kuna seal aastakäikude on liig noored. Samuti ka skautlikud suurlaagrid, kus suurte kauguste tagant tulijad mõne päeva jooksul kokku puutuvad ja siis jälle lahkuvad.

Küll aga leian, et Kanada Metsa-
saalikooli vorm on ülimalt oluline ja seal on isegi eesti puimadega eeskujul näidatud. Kui Metsa-
saalikoolis esimesel päeval veel kostab inglise keelt, siis kaob see ruttu.

Suure tähtsuse omab ka leerilaager, mille suhtes nüüd Rootsis kokkulepe on saavutatud. Meil on kolm skautlikku vabaõhu-piirkonda erinevates Rootsi osades: Metsakodu, Koitjärve, Vesikjärve. Tuleb hoolitseda selle eest, et nende kapatsiteet oleks kasutatud.

Noored tahvad tantsida, tuleb hoolitseda selle eest, et ka eesti noortel vanuses 10–18-aastas oleks võimalik koostada tulla ja üksteisega tutvusi sõlmida.

Rahvuslik identiteetse leidmine ja ärkamine on alati võimalik. Eesti Päevade mõju oli noortele Kanadas tõhusalt suur. Võibolla mitte esmajoones poliitiline külg, kuid seal on esile astunud hulk noori vanuses umbes 18-aastal, kes on osutanud eesti keelt õppida või selle oskust parandada," ütles H. Rajamaa.

Koolimees Aadu Kajasäär on püüdnud leida uusi, moodsaid vahendeid eesti hariduse levitamiseks. Tema idee on, et kool tuleks koju, kuna kodu on iga õpetuse ja kasvatuse häll. Kuus aastat on ta eksperimenterinud ja töötanud, et luua sünnukorraldust heliga vaikfilmi-
põhivara, mis järjest kasvab. Osaliselt demonstreeris seda materjali H. Rajamaa oma Põhja-Ameerika reisi, samuti on seda nähtud eesti õpetajate konverentsil Rootsis. Kuid üldiselt on A. Kajasäär vaikfilme süsteem veel avalikkusele tundmatu. Pildi-heel koopiald on võimalik kaudu saada ja see pole seotud ülepiisamatute majanduslike kuludega, üksikuid kooli maailmas seda materjali tahetakse kasutada.

"Minu mõte on see, et vaikfilmi-
de kaudu eesti kool tuleks koju. Et sellest koolist võikski osa lapsed, vanemad, vanavanemad, miks mitte ka sõbrad ja tuttavad. Juh-
tub ju mõnikord, et televisioonis on vähem huvitav programm, nii et võib selle aparaadi välja lüüda," ütles Aadu Kajasäär."

"Vaikfilme näitamiseks on tarvis tavast diaprojektoreid projektorit, magnetofoni ja ekraani ning konkurents televisioonis on loodud. Pildid ja heli hakkavad jutustama Eesti ajaloo, maastiku, mereskauteid seiklustest Eesti saartel ja randadel, praegu on valmis film suurepärase pilte pildidega kodumaa taimedest. Kolmekümne aasta jooksul on ka vanemad inimesed jõudnud Eesti kohta küllalt palju unustada, nii et neid materjaleid toovad kaasa mõndagi uudist.

Lastele aga on kavas erilised saate-
raamatud, mis korvavad esitatud andmetestiku. Need pole üksikül-
lud, vaid must-valges, kus lastel endal on võimalus pille värvidega katta, mis ongi pedagoogiline mõte, sest laste maailm on üle külvatud värviliste seeriapildidega. Enda värvitud pilt aga on midagi muud, nõudes pingutusi, kuid pakkudes ka suurt saavutustunnet.

Mõlemad koolimehed on ühel arvamusel, et järjekordseks saavutuseks õppematerjali alal oli suure, värvitruks Eesti seinakaardi ilmumine.

See oli kulukas ettevõtte. Samuti eeskujulikus värvitruksis eesti aabitsa väljanne, mis on trükitud Soomes ja mis trükitehniliiselt tootusel ei jää all üksikuid millise lääneriigi kirjalähe õppimise raamatust.

Läbi raud-eesriide

Okup. Eesti teadatel käis Lääne-Saksamaal aaga külastamas Boris Paganov tütre Üllega, Kanadas käis poja juures Torontos Leida Makk Tartust ja Winnipegis isa juures Mal Merits. Austraalias Adelaideis viibis venna juures dr. Eha Laido Tallinnast.

- New Yorgis omab Clarissa Uus tööstuse, mis valmistab koolidele elektrofore õppearbeits. Tähtsuse asutus tema mees, eesti raadiopioneer Arvid Uus, kes suri 1969.
- Üliõpilaste teotusfond Mianeseas määras tänavasend stipendiumid Hedy Tallile, Arvi Rebassole ja Ado Perandile.

Leinateateid

Tallinnas suri 27. novembril Alma Rääk, sünd. 4. aprillil 1891.
Cardiffis, Inglismaal, suri 29. novembril Johannes Manitski, sünd. 28. augustil 1905 Viinistul.

Vaikselt uinus, oma kodumaad jäljendama, meik kallis isa, vanaisa ja vend

Rein Kapper

* 11.8. 1890 Ilukal
† 5.1. 1973 Kalmari

Mälestavad valusas leinas

TÜTAR ja POEG
LAPSELAPSED perekondadega
VEND
RENATA POOM
SVETLANA KÖCHLER-HOLTZ

Enake kui igavesti silmad sulges.
Isake, Su elu üksilduses kulges.
Rahus puhake, kes jagand elu hürmas
Kalnu süles taasühinenud surmas.

Puhka rahus võõramaa mullas!

Armast ema, vanaema ja sugulast

Natalja Lainla't

* 19. 6. 1877 Eestis
† 30. 12. 1972 Eestis

mälestavad sügavas leinas

ARTUR
LAINE
JUKU ja BIRGITTA
ELISABETH

Rootsis

ALBERT abikaasaga
HARALD perega

Eestis

Armast kaasmaalast ja sõpra

Jaan Kivioja

* 19.9.1898
† 2.1.1973

mälestavad

KAASMAALASED
Olostrümis

Minu armas ema ja minu tädi

Ella Meyer

* 2.10. 1892 Orajõe

† 31.12. 1972 Göteborgis

Sügavas leinas

OLAF
JAAN (Eestist)

Matusetalitus toimub reedel, 12. jaanuaril kl. 12.30 St. Olofi kabelis Kviibergi kalmistul.

Meie armas

Ella Meyer

Mälestavad leinas

MARTIN KÖSTNER abikaasaga
IDA ja JOH. TALVARI
MIHKEL TOMINGAS perega
HELENE TALTS
AINO TAMVELIUS
LEIDA KURK
HUGO KÖHLER
JAAK RAAITS

Armast õpetajat
ja kasvatajat

Ella Meyer't

mälestavad sügavas leinas endised Tallinna Linna Tütarlaste Kommertseõpetusnõu pilasid.

LEIDA ANARI
ASTA ANTIN
LILI KAELES
RAGNE MALM
BILDA MILVE
ELGA PARN
THEA ROOG
LIDIA SAARMAN
HILJA TASKA
LEHTI TEEMANT
JORDI TILK
LISU VALLAK

Leinateateid

Tallinnas suri 25. detsembril Rein Kappert, sünd. a. 1915 Tallinnas. Ta oli praeguse Draamateatri lavastaja juhatajaks. A. 1940 oli ta lavatöölise Töölisteatri.

Londonis surid detsembri alguses Anna Linde, 84 a. vana ja Edith Pellman, 67 a. vana.

Uskuvat eestlast
ja head sõpra

Ella Meyer'it

mälestavad leinas

ERIKA PEREM
MILLA PUNNISK
HILJA THIVEL
SELMA TSIRK
JOHANNA UGUR
ERIKA VOOLAID
ARVI MOOR
REIN ROOG

Armast enutitart ja tädi

Ella Meyer'it

mälestavad

MADLI ja HERTA
OTTO perekonnaga

Igavene mälestus!

Olga Liik

STOCKHOLMI PUHA
NIKOLAI
KOGUDUS ja LAULUKOOR

Armast abikaasa ja öde

Aline Põldsaar

Oleme mõtetega Sinu juures
1. jaanuaril, Sinu II surmaaastapäeval.

ABIKAASA
ÖED ja VENNAD
perekondadega

Aastu üle aasa kalli kalmule,
sõsista seal tasa, et on veel üks
süda, kes Sind ei unusta.

Kohalik elu

GÖTEBORG

Pidu Eesti Majas

Tallinna Lipkonna sõprade selts korraldab lõbusa peoõhtu Eesti Majas 20. jaanuaril algusega kl. 19. Saadaval võileivad ja joogid. Lauludega lõustab pidulisi laulgrupp "Hämarik". Ajaviite ja tantsumuusika eest hoolitseb hr. Merelaid. Laudade ettenähtud. Kõik on teretulnud!

GÖTEBORG

Jõulupuu

Eesti Ev. lut. Götteborgi kog. jõulupuu toimub pühapäeval, 14. jaan. kl. 15 St. Pauli koguduse majas, Stockholm. 14/16. Palvuse peab kog. nõukog. esimees Felix Kello. Kohvilaud, loterii, jõuluvana kinkpakid lastele. Võetakse vastu ka nimelisi kinkpakk. Koguduse naisring ootab lahkkest külalisi.

GÖTEBORG

GES peakoosolek

Götteborgi Eesti Seltsi korraline aasta peakoosolek toimub pühapäeval, 21. jaan kl. 16 Eesti Majas, seltsi ruumes.

Päevakorras koosoleku rakendus, 1972 aruanded, nende kinnitamine ja juhatus vastutusest vabastamine. 1973 tegevuskava, liikmemaksu määramine ja eelarve vastuvõtmine, põhikirja par. 20 muutmise, valimised põhikirja järele ja läbirääkimised.

Kui määratud kelluajaks ei ilmu kohale kvoorumiks vajalik arv liikmeid, peetakse koosolek pool tundi hiljem ja on otsusevõimeline kokkutulnud liikmete arvule vaatamata. Teatav GES juhatus.

NORRÖPING

Tänuavaldus

Sündamlik tänu Eesti Pensionäride Ühingu juhatusale, perek. Untile, pr. Pehmele ja hr. Andersmale sünnipäeva õnnesoovide ja lilled eest.

J. LEHTSALU

STOCKHOLM

Stockholmi Eesti Lasteaed

alustab oma kevadist tegevust esmaspäeval, 15. jaanuaril kell 9.00 Eesti Majas, Wallingatan 34, 5 treppi. Kasutage tõstikut.

STOCKHOLM

Eesti Teatri uue-aasta-pidu

Stockholmi Eesti Teatri uue-aasta-pidu toimub laup. 13. jaanuaril kell 19 Eesti Majas, Vallingatan 34. Kaas-tegevad Alfred Pisuke, Helga Andeane, Ann-Mari Horm-Asker, Rein Vellner, Toomas Tuulse, Heljo Mängel-Sundsvik, Siiri Kriisa, Siiri Kuldkepp j.t. Teadustaja Jussi Romot. Osavõttust palutakse teatada hiljemalt 8. jaanuari kstel. 11.31.16 kl. 10-16 pr. Elo Rähnile.

ÖREBRO

EP filmiõhtu

Pühapäeval, 14. jaan. esitatakse Eesti Päevade värvifilm Olaus Petri koguduse saalis algusega kl. 14. Lisaks näidatakse kitsasfilme Eesti Päevadest osavõtnult, täiendavaid kommentaare Richard Norvellilt. Hilinemise vältimiseks paluvad korraldajad õigeaks ajaks kohale tulla. Kõik filmihuvilised teretulnud.

● Inglismaal Woodford Wellsis Exxeti krahvkonnas laulatas praost Jaak Taul Kenneth Andrew Smithi ja Nora Elisabeth Stella Bucki. Pruut on pärit Haapsalust.

Unustamata elukaaslast

Arnold B. Reindorf'i

mälestab tema 2-el surma aasta-päeval, 12. jaanuaril

HERTA REINDORF
Helsingborgis

Õp. A. Eilart suri Eestis

Rootsi jõudnud teate järele on Tallinnas 16. detsembril surnud end. Nõmme Rahukoguduse õpetaja abipraost Anton Eilart. Surma põhjusstas kurguvähk. Ta sai 80-aastaseks. Matmine toimus 23. detsembril peapiiskop A. Toominga poolt Rahumäe kalmistule.

Lahkunu oli üks nendest, kes Stalini ajal küüditati Kaspia mere taha. Seal kodumaale tagasi pääsnud. Teenis ta Tallinna lähedal üht väikest maakogudust — Nõmmele teda aga ei lastud. Tema enda vaeval ja mure aega iseloomustavatel küll tema enda loodud laulusõnad:

"Kui mureorus käisin/ Täis kurvastust/ Kui surma piiril seisin/ Täis abastust. —/ Siis uuest' kerkis taevast/ Mull' lootuskott/ Jää kindlaks hädas, vaevast —/ Sind ootab võit."

Anton Eilart sündis Järvamaal Särevere vallas 3. veebr. 1892. Tartu ülikooli usuteaduskonna lõpetanud, pidas proviantar Laiusel prof. Johan Kõpu juures, ordineeriti Nõmme Rahukoguduse õpetajaks 11. juunil 1922, vahiti Tallinna abipraostiks 4. juunil 1941. oli Eestiaegse konsistooriumi liige ning viiest üks piiskopi asetäitjast, aga jäi kodumaale, kui piiskop 1944. a. sügisel lahkus Eestist Rootsi. A. Eilart oli esimene õpetaja, kes pidas eestikeelse jumalateenistuse Tartu ülikooli kirikus.

A. Eilart oli elavalt tegev kiriku elus, olles Piibli tõlkimise komisjoni liikmeks, "Vaimulikud laulud" koostaja, tegev kiriku liturgilises komisjonis. Nõmme, töötas ta ka veel usuõpetajana koolides. Tema truud hingekarjase-tegevust meenutavad ka tema vaimulikud laulud.

Kadunu kuulus akadeemilisel korp. Ugalasse, olles selle esimese coetus liikmeid. Iseloomult oli ta tagasihoidlik ja kõikide poolt lugupidatud. Temale astasid viimseks jumalagajätkuks pärja Rahumäele endised sõbrad.

JAKOB AUNVER

Akad. eksamid

Lärrarhögskola Stockholmis lõpetas keskasutime õpetajate liinil Ene Kikerpäsu Stockholmist. Madalastime õpetajate liinil lõpetas sama ülikooli Liv Vahtrik Stockholmist.

Stockholmi Journalisthögskola informatsiooniliinil lõpetas Anne Ränk.

Newcastle'is, Inglismaal, suri 19. okt. Voldemar Kerem, sünd. a. 1919.

Loomaarsst soovib Stockholmis kursuse ajaks 15. jaan. kuni 2. veebr.

möbl. tuba

Rostagstulli ümbrusse või põhja linnaosasse. Tel. 0322/511 66.

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist

Begravnings &

Eldbegrängelsebyrå

Mariatorget 1

116 48 STOCKHOLM

Tel. 44 80 07, 44 80 98

Eriala:

Eestikombelised

matusetalitused

Ööpäevane valvekord

Käbi Laretei TV-isiksusena eriti edukas

Ameerikast naasnud Käbi Laretei esines möödunud teisipäeval televisioonis Beethoveni lõigendajana nii klaveril kui ka sõnas, seega selles erilises zhanris, mille pioneeriks ta siin Rootsis on olnud ja mis näib olevat tema kõige tugevamaks esinemisvormiks praegu.

Käbi Lareteil on nimelt mõjuv TV-isiksus ja sarm, mis sunnib ka klassikalist muusikast mitte huvitatud publikut kuulama ja nautima.

Arvustus suurlehtedes Dagens Nyheter ja Svenska Dagbladetis seakordsele programmile oli üliheia ja paistab, et see avab tee paljudele seltsaadiisile esinemisele.

Svenska Dagbladet pealkirjastab: "Suurejooneline Käbi" ja kriipsutab sellega alla tekstiski rõhutatut: Käbi Laretei on suurejooneline oma selgitavas muusikaprogrammis. Dagens Nyheter leiab, et Käbi Laretei "hõnab oma teed" ja et temast on kujunenud üks Rootsi primadonnasid täiskasvanud pooltel. "Käbi Laretei on peen muusik ja TV-isiksus, kuid mitte mingi giganthe pianist", võtab arvustaja kokku muljed programmist, millesse ta on suhtunud suure positiivsusega.

Teisipäevaklubi nõuab vasakäärmusluse asendi arutamist televisioonis

Uus Teisipäevaklubi on viimasel ajal avaldanud suurt aktiivsust võitluses demokraatiavaenulike suundade ja nüheteega Rootsi ühiskonnas. Teisipäevaklubi Nõukogu saatis 9. det. Rootsi raadioshoefile ja kahele TV-kanali juhatajale memorandumid, kus soovitakse, et TV korraldaks avaliku debati Christopher Jolin raamatus toodud faktide kohta. Memorandumis rõhutatakse, et Jolin raamatus on loeteldud ligi pool sada konkreetset raadio ja TV-programmi, kus avalikult propageeritakse totalitaarseid ideesid. Teisipäevaklubi rõhutab, et tema käsutuses on rikkalik materjal faktide, mis näitab kommunistliku agitatsiooni esinemist peaaegu rootsi raadio ja TV programmideks, välja arvatud vast ainult ilmateated.

Memorandumis öeldakse veel, et olukord Rootsis hakkab sarnenema aastatele 1940-1942, kus natsiikl propaganda oli infiltrateerinud massmeediasse ja kus natsivastased teosed ja publikatsioonid Stockholmis suurte lehtede poolt surmaltu valgiti, nagu see on juhtunud nüüd ka Jolini teosega. Teisipäevaklubi asutati 1940.a. totalitaarse ideoloogia vastu võitlemiseks ja on sunnitud demokraatia kaitses välja astuma ka nüüd — anno 1972.

Uue Teisipäevaklubi abiesimees ja paljude ajalootestide autor dr. Ake Thulstrup on läbi vaadanud rootsi kooliraamatuid ja leidnud, et ka neis toimub sama kommunistlik ja marxistlik propaganda, nii nagu

see praegu laiatul raadlos ja TV-s.

Terve rida kooliraamatuid on ka nii USA vaenulikkude, et ilmselt on nende autoritel soov lapsi ja noori, juba koolides demokraatiavaenulikkult manipuleerida. Samuti ei ole rea kooliraamatute Ida-Euroopat. Balti riike ja N. Liitu käsitlevad osad kaudselt kooskõlas objektiva ajalooteadusega.

Teisipäevaklubi protesteerib ka, et koolides on detsembril algul hakatud õpetada osana näitama filmi Baltiste väljandamisest. Film ei ole objektiline, rõhutab dr. Thulstrup. Sel juhul tuleb õpilasi varustada ka A. Landsmanise vastava brošüüri, kus filmi kõige elementaarsemad vead ja puudused on äärmärkimiselt leitud. Dr. Thulstrup nõuab, et kõrvuti selle filmiga näidatakse ka Solzenitsini romani järgi vändatud filmi Nõukogude orjaluugritest.

Teisipäevaklubi on saanud omalt poolt lalali koos ajalehe Argument för Frihet och Rätt talitusega ca 600 eks. Jolini teost, neist ca 200 eks riigipäevalehtedele. Teisipäevaklubi postirokse on viimasel ajal sisse makstud vastavad summad selle aktsiooni teostamiseks.

Eesti laps Austraalia TV-filmis

SYDNEY (EPL) — Austraalia televisiooni (ABC) alustas Sydney ümbruses uue lasteseria filmimisest, mis kannab nime "Seitse väikest austraallast". Üheks peaosameheks on 7-aastane Tanja Falla, varem Inglismaal elanud Kaia Tikerpäe-Falla tütar, kes omakorda on lauljatar Hedi Marge tütar.

Seeria filmimine kestab üle kolme kuu. Kuna filmimine langeb kooliajale, siis on filmimisega seotud TV poolt korraldatud erakooli väikestele osalistele — 4 tundi iga päev pühendatakse õppimisele. Tanja on õppinud balletti ja ta on juba esinenud ka varem TV-filmide lapse osades.

A. Pärtma 50-aastane

11. jaanuaril tähistab Örebro oma 50. aastapäeva August Pärtma. Pagulasaastate algusest kuni tänaseini on Pärtma aktiivselt ova võtnud Örebro eestlaskonna seltskondlikust tegevusest ja loendamatus on need eestlaste üritused Örebro milliste kaardandamisel ja läbiviimisel ta nõu ja toetust on kaasa aidanud. Örebro E. Luth. koguduse nõukogu esimehena ja koguduse esinajana Sinodi juures on ta palju aastaid tegevenud ka eestlaste kirikutele organiseerimisel. Alati abivalmis ja häätujuliseena on A. Pärtma kujunenud Örebro eestlaskonnas keskseks kujuk. Arvukaks sõprade pöö Örebro ümneleb juubilaril tema aupäeval, soovides eelolevaks aastaks jõudu, tervist, jatkuvat tööühust ja edu nii isiklikus elus kui ka seltskondlikus tegevuses.

RAAMATURIIUL

SANGARID TULEVAD TAGASI

Eesti Vabaduse Ristiga kahekordselt dekoreeritud (nii sõjaliselt teenete kui isikliku vapruste eest) taanl ohvitser Richard G. Borgelin, kes Taani vabatahtlike juhina saabus Eesti Vabadussõtta jaanuaris 1919, avaldas neljakümne aasta eest kaks korda mälestusi eesti keeles pealkirjaga "Daneborgi lipu all".

Seda teost on kommunistlik võim kirvestega tükideks raiunud, raamatukogudest kõrvaldanud, isiklikest raamatukogudest konfiskeeritud ja ka praegu seisub raamat kodumaa keelatud kirjanduse nimist.

Nüüd ilmub teos Stockholmis Välis-Eesti kirjastusel uustrüki Vabariigi aastapäevaks 1973. Uus väljaanne on illustreeritud seniajaldamata pildidega Vabadussõjast. Pildimaterjali avastas Kopenhagens Taani riigiarhiivar dr. phil. Vello Heik, kelle sulet on ka raamatu eessõna Eesti ja Taani suhetest läbi ajaloo kuni aastani 1919.

Edasi jutustab noor ohvitser Borgelin, kuidas ta oma vabatahtlikkuse Soome kaudu saabus Eestisse ning võitis oma võitluste lõunariindel, kaasa tehes suure ja julge ofensiivi

läbi Lätimaa lõunasse, millega lõigati läbi punavägede ühendused Põhja-Lätis. Ta jutustab sõjakäigust, kui vallutati venelaste püha linn Pihkva. Osava sulemehena ta kirjeldab neid lahinguid põneva tõetruuduse, kuid ka huumoriga, nagu oleks kõik olnud aliesi.

Kolonel Borgelinile annetati autumaana Maidla mõisasõda Põhja-Eestis ja ta astus Eesti kodakondsusse. Skandinaaviaast saabunud vaatlajana sulle ta tundmatu maa pinnale, võitles selle vabaduse eest ning hakkas seda maad armastama. Taanlastiku huumorisidemeega silmakurust jutustab ta oma elamusi. Ta pilt lahleb nii Tallinna vanadele tornidele, kuid ka selle linna tütarde kaunistele sõartele. Ühega nendest ta abielus. Ei jää kahtlust, et need olid ühesamad aastad autori elu.

Teise maailmasõja ajal avaldas kol. Borgelin taanikeelse raamatu "Baltikum võitleb" ja ta on kirjutanud Balti probleemidest taani ajakirjanduses. Pärast sõda külastas ta korduvalt Stockholmist ning kohtas oma Eesti tuttavatega, kellest olid saanud põgenikud. Kolonel Borgelin suri Taanis.

Vene seadus kaaperdamis- katsete vastu

MOSKVA (EPL) — N. Liidu ülemnõukogu presiidium kuulutas välja uue seaduse lennukikaaperdamiste vastu. Kaaperdamiskatse eest võidakse edaspidi mõista karistusi kuni surmanuhtluseni.

Madalamad karistused on 3 — 15 aastase vanglakaristuse ja erandimõistuse konfiskeerimine. Karistuse rakuse kraad oleneb sellest, kas lennuki meeskonnale tekitati vigastusi või mõni neist surmati. Lennuki rõõvimine lennuvõljal või lennuki ülevõtmise ilma kedagi vigastamata on "kergeim" juhus 3 — 10 aastase vanglakaristusega.

N. Liidule on lennukikaaperdamisest eeskätt poliitiline probleem, kuna kõik senised lennukikaaperdamiskatset on toimunud maalt välja-pääsemiseks, mida režiim teatavasti oma kodanikele ei luba.

Eestlasi Stockholmi turniiril

Uue-aasta-maleturniiril Stockholmis Open võistles kaasa ka eestlasi, nende hulgas vanameister Leho Laurine, noor "luhandemehe-male" võitja Jaan Eslon Falköpingist ja Leo Sepp. Viimane mängis viiki mõõdundaastase võitja, hollandlasel Jan Timmaniga.

Seitsmendas voorus jõudis juhtivasse gruppi Leho Laurine. Kuendas voorus juhtis täispunkidega lään-saksalane Bochner, kellele järgnevasse gruppi kuulus ka Leho Laurine koos hollandlaselaste Timmani ja Böhmiga, taanlasel Jakobsoni ning rootslasel Berglundiga, kel kõigil oli 4,5 punkti. Kuna ga samal ajal oli 14 partiit pooleli, siis tuleb järgnevas kahtlemata muudatusi. Mängitakse kokku 9 vooru.

Kuendas voorus võitis Laurine Eki, kellega Eslon mängis viiki. Eslonil jäi partiit viigitiendentsidega pooleli jugoslaavlaste Ostojici vastu, ta võitis aga Kundini.

Kuulus Dallase ajalehes: "Alice, tule ometi tagasi! Ma avastasin nüüd, et ma armastan sind siiski rohkem kui pardijahhi."

Rootsi leht Baltikumist

Algus lk. 1

veneliseks. Tallinnas ja Riias on poolde juba venelased. Ajaleht küsis:

— Mida ütlesid näiteks rootslastele, kui neil vägivaltalt tuleks Stockholmis vastu võtta "sissirandajajana" pooled linna elanikke? "Sissirandajad", kel pealegi partei-ise kuuluvusega on eesioigus parimatele korteritele.

See kõik on juhtunud ühel maal, milline vallutati kommunistliku diktatuuri poolt. See võib juhtuda ka Lõuna-Vietnami, lõpetas "Pressextra".

HUUMOR

Uustulnuk on alastikultuuri klubis veel ar ja kohmetu. Vanaojalajulgestab teda: "Ära ometi eputa, kas sa ei näe, et isegi kelner käib siin alasti ringi!"

"Kust sa tead, et see on kelner?" "Noh, ma ikka oskan kelneri ja kelnerinna vahel vahet teha."

Mees kõneleb voodis läbi unes: "Minu Brigitta, minu ainus Brigitta Bardot..."

Naine annab mehele müsku ja kärtab: "Ärka ütles, mis sa soovid. Mina pole ju Brigitte Bardot!" Mees vahib segaselt ringi: "Ja miks sa mind siis üles ajad, kui sa pole Brigitta Bardot?!"

Korteriis on sisse murdud. Tuleb kohale politsei ja hakkab koostama protokollid. Küsib majaperenaist: "Teie juurde murdi sisse?" "Jah." "Ja teie leidsite oma voodi alt ühe mehe?" "Jah." "Oli see üks varastest?" Naise selja tagant astub välja tema mees: "Ei, see olin mina."

Otto tuleb alles hommikupöole 650 koju. Naine vihasalt, rabab nurgast harja ja lööb mehele pähe. Kui paar tüd hiljem ta on jõudnud mehe külma veele ärkvele toibutuda, ütlev naine kahetsusega: "Anna andeks, mehekene, ma unustasin tüiest ära, et sul oli täna 65-100."

Nyhet för pensionärer

Folkpensionär, som bott i landet hela beskattningsåret, behöver ej lämna självdeklaration om inkomsten över folkpensionen inte överstiger 1500 kronor samt om de skattepliktiga förmögenhetstillgångarna inte överstiger 50 000 kronor.

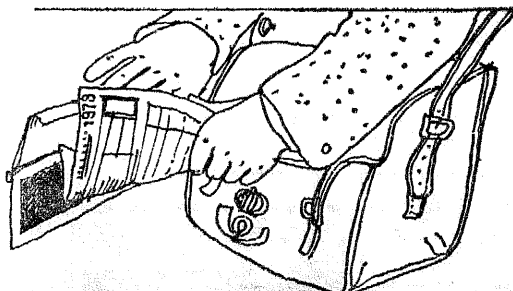
En ytterligare förutsättning är att pensionären inte har haft fastighet.

Folkpensionerade makar vilkas gemensamma inkomster och förmögenhetstillgångar inte överstiger nämnda summor är också befriade från skyldighet att deklarerat.

Dessa regler gäller även folkpensionärer som fått en deklaraitionsblankett i brevlådan.

Blanketten kommer!

Liksom förra året skickar Riksskatteverket ut deklaraitionsblanketten med vissa personuppgifter ifyllda. Med blanketten följer också länsanvisningar med bl a lokala uppgifter om värdet av vissa förmåner.

RSV RIKSSKATTEVERKET